ÜLDKOHTU OTSUS (teine koda)

25. oktoober 2011 *

Kohtuasjas T-348/08,

Aragonesas Industrias y Energía, SAU, asukoht Barcelona (Hispaania), esindajad: I. S. Forrester, *QC*, ja advokaadid K. Struckmann, P. Lindfelt ja J. Garcia-Nieto Esteva,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: A. Biolan, J. Bourke ja R. Sauer,

kostja,

mille ese on esimese võimalusena nõue tühistada komisjoni 11. juuni 2008. aasta otsus K(2008) 2626 (lõplik) [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum COMP/38.695 – Naatriumkloraat) Aragonesas Industrias y

* Kohtumenetluse keel: inglise.

Energíat puudutavas osas ja teise võimalusena nõue tühistada hagejale selle otsusega määratud trahv või vähendada seda,

ÜLDKOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees I. Pelikánová, kohtunikud K. Jürimäe (ettekandja) ja S. Soldevila Fragoso,

kohtusekretär: ametnik C. Kristensen,

arvestades kirjalikus menetluses ja 10. septembri 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

1 Hageja Aragonesas Industrias y Energía, SAU on Hispaania õiguse alusel asutatud äriühing. Looduna 1992. aastal, kuulus see äriühing Uralita kontserni keemiatoodete osakonda, mille tegevus oli seotud naatriumkloraadiga, ning asus äriühingu

Uralita, SA (edaspidi „Uralita”) juhtimise all. Kuni 1994. aastani kuulus osalus hagejas 100-protsendiliselt Uralitale. Detsembris 1994 lõi Uralita valdusühingu nimega Energia e Industrias Aragonesas EIA, SA (edaspidi „EIA”), millele anti üle kogu keemiaalane tegevus. Hagejast sai seega EIA 100-protsendiline tütarettevõtja. Alguses kuulus Uralitale EIA-s 98,84 % suurune osalus, seejärel oli 1. jaanuarist 1995 kuni 31. detsembrini 2000 Uralita osaluse suurus EIA-s vahemikus 49,44 % kuni 50,71 %.

2 Naatriumkloraat on tugevalt oksüdeeriv aine, mida saadakse naatriumkloriidi vesilahuse elektrolüüsil diafragmata rakus. Naatriumkloraati võib toota kristalliseerunult või lahusena. Seda kasutatakse peamiselt kloordioksiidi tootmiseks, mida omakorda kasutatakse tselluloosi- ja paberitööstuses keemilise tselluloosi pleegitamiseks. Seda kasutatakse vähemal määral ka joogivee puhastamiseks, tekstiili pleegitamiseks, herbitsiidides ja uraani puhastamiseks (komisjoni 11. juuni 2008. aasta otsuse K(2008) 2626 (lõplik) [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum COMP/38.695 – Naatriumkloraat) (edaspidi „vaidlustatud otsus”) põhjendus 2).

3 Rootsi õiguse alusel asutatud EKA Chemicals AB (edaspidi „EKA”) esindajad esitasid 28. märtsil 2003 taotluse trahvide eest kaitse saamiseks või taotluse trahvide vähendamiseks vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155; edaspidi „2002. aasta koostööteatis”), seoses kartelli olemasoluga naatriumkloraadi tööstuses. EKA taotlust toetasid tema esitatud dokumentaalsed tõendid ning tema esindajate 31. märtsi 2003. aasta suulised avaldused (edaspidi „EKA 2003. aasta avaldused”).

4 Euroopa Ühenduste Komisjon tegi 30. septembril 2003 otsuse, andes EKA-le kooskõlas 2002. aasta koostööteatise punktiga 15 tingimusliku kaitse trahvide eest.

5 Komisjon esitas 10. septembril 2004 Soomes asuvale äriühingule Finnish Chemicals Oy'le, Prantsusmaal asuvale äriühingule Arkema France SA-le, keda vaidlustatud otsuses on tähistatud ärinime „Atochem" all (edaspidi „Arkema France"), ja viimaks hagejale teabenõuded kooskõlas nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artikli 18 lõikega 2.

6 Komisjon kuulas 24. septembril 2004 ära Arkema France'i töötaja L-i (edaspidi „L. (Arkema France)") (edaspidi „Arkema France'i avaldused").

7 Arkema France esitas 18. oktoobril 2004 oma vastuses komisjoni teabenõudele koostööteatise raames taotluse trahvide eest kaitse saamiseks või taotluse trahvide vähendamiseks.

8 FC esitas 29. oktoobril 2004 komisjonile koosoleku käigus viimase ametiruumides taotluse vähendada trahve koostööteatise alusel ning andis komisjonile suuliselt teavet seoses naatriumkloraati puudutava uurimisega. 2. novembri 2004. aasta kirjas kinnitas FC oma taotlust vähendada trahve ning esitas samal ajal dokumentaalsed tõendid oma rikkumises osalemise kohta, mida väidab komisjon.

9 Komisjoni ja EKA esindajate vahel peeti 4. novembril 2004 koosolek. EKA edastas 11. novembril 2004 komisjonile täiendavat teavet naatriumkloraadi turu viimase arengu kohta.

10 3. ja 9. detsembril 2004 vastas hageja komisjoni 10. septembri 2004. aasta teabenõuetele.

11 EKA tegi 6. juulil 2006 komisjonile uue suulise avalduse, millele järgnesid 19. ja 20. juulil 2006 kohtumised äriühingu kahe töötajaga. EKA tegi 29. augustil 2006 koosolekul komisjoni ametiruumides uued suulised avaldused (edaspidi „EKA 2006. aasta avaldused").

12 Ajavahemikus 13. novembrist 2006 kuni 11. aprillini 2008 saatis komisjon määruse nr 1/2003 artikli 18 lõike 2 alusel teabenõuded mitmele äriühingule, nimelt 13. novembril 2006, 8. veebruaril ja 12. märtsil 2007 ning 11. aprillil 2008 hagejale.

13 Komisjon võttis 27. juulil 2007 vastu vastuväiteteatise, mille adressaadid olid eelkõige EKA, FC, Arkema France, hageja ja Uralita.

14 Määratud tähtaja jooksul edastas hageja komisjonile oma märkused vastuväiteteatise kohta. Hagejal oli esiteks juurdepääs komisjoni toimikule DVD vormis, mille saatis komisjon ja mis sisaldas avalikke dokumente, ning teiseks koostööteatisele tuginenud isikute selliste suuliste avalduste ärakirjadele, mille komisjon sai uurimismenetluse käigus.

15 Mitu asjaomast äriühingut, nende hulgas Uralita, kuid mitte hageja kasutasid 20. novembril 2007 oma õigust olla komisjoni poolt suuliselt ära kuulatud.

16 Komisjon tegi 11. juunil 2008 vaidlustatud otsuse ning teatas sellest hagejale 16. juunil.

17 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 69 märgib komisjon sisuliselt, et EKA, FC, Arkema France ja hageja osalesid koosolekutel ning neil olid kontaktid, mille eesmärk oli oma müügimahtude jagamisega jaotada turud ning määrata kindlaks hinnad naatriumkloraadi turul EMP-s (edaspidi „EMP"). Selle raames koostas komisjon loetelu 72 konkurentsivastasest kontaktist, mis olid kas koosolekute või telefonikõnede kujul (edaspidi „72 konkurentsivastast kontakti"). See loetelu asub vaidlustatud otsuse I lisas. Peale selle on vaidlustatud otsuse II lisas toodud loetelu selles otsuses viidatud isikutest. Viidatud nimede hulgas asuvad EKA töötajad S. ja W. (edaspidi „S. (EKA)" ja „W. (EKA)"), FC töötajad A. ja S. (edaspidi „S. (FC)"), L. (Arkema France) ning hageja töötaja A. (edaspidi „A. (Aragonesas)"). Samuti märgib komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 69, et viidatud konkurentsivastane tegevus leidis EKA ja FC puhul aset alates 21. septembrist 1994, Arkema France'i puhul alates 17. maist 1995 ning hageja puhul alates 16. detsembrist 1996. See tegevus kestis kuni 9. veebruarini 2000 vähemalt EKA, FC, Arkema France'i ja hageja puhul.

18 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 70 ja 71 täpsustas komisjon, et kartelli raames tehtud otsuste järgimist kontrolliti peamiselt kahepoolsetel koosolekutel ning telefonivestluste käigus, kus pooled vahetasid tundlikku äriteavet läbirääkimiste kohta klientidega, iseäranis müügimahtude ja kohaldatavate hindade kohta. Ta lisas, et

kartelliosalised järgisid naatriumkloraadi turu stabiliseerimise strateegiat, mille lõppeesmärk oli jagada omavahel ära toote müügimahud, kooskõlastada tarbijate suhtes kohaldatavat hinnapoliitikat ja seeläbi maksimeerida oma marginaali.

19 Lisaks kirjeldas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 73–78 kartelli aluspõhimõtete ja toimimise põhijooni. Seejuures viitas ta arvukatele kontaktidele naatriumkloraadi peamiste tootjate vahel, kelle peamine eesmärk oli pidada omavahelisi läbirääkimisi, et jagada omavahel ära müügimahud asjaomastel geograafilistel turgudel ning määrata kindlaks hinnad, mis sisalduvad klientidega sõlmitavates lepingutes. Komisjoni arvates kujutas tundliku äriteabe vahetamine endast salajase tegevuse olulist aspekti, kuna kartelliosalistel oli siis võimalik ette näha oma konkurentide käitumist turul. Seoses kartelli toimimisega kinnitab komisjon, et naatriumkloraadi tootjad säilitasid sagedased kontaktid kahe- või mitmepoolsete koosolekute ning telefonivestluste kujul, ilma et nad oleksid siiski järginud eelnevalt kokkulepitud skeemi. Sellegipoolest täpsustab ta, et tippjuhtkonna tasandil toimusid arutelud mitmepoolsetel koosolekutel, mis sageli leidsid aset Euroopa Keemiatööstuse Nõukogu (edaspidi „CEFIC") naatriumkloraadi töögrupi koosolekutest eraldi. Viimaks, mis puudutab läbirääkimiste kalendrit, siis komisjoni arvates muutusid konkurentide vahelised kontaktid tihedamaks üldiselt iga aasta lõpus (oktoobri ja detsembri vahel), see on ajavahemik, mis vastab iga-aastastele lepingulistele läbirääkimistele naatriumkloraadi tootjate ja nende klientide vahel tulevase aasta kohta. Siiski märgib komisjon, et uuritava perioodi jooksul peeti sageli neid läbirääkimisi pärast järgmise aasta algust, eelkõige jaanuaris ja veebruaris.

20 Hageja rikkumise osas tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendustest 350 ja 356, et hindamaks tema osalemist ebaseaduslikes kokkulepetes, tugines komisjon esiteks taotlusele trahvide eest kaitse saamiseks või taotlusele trahvide vähendamiseks, teiseks

samast ajast pärit dokumentidele, mis komisjoni arvates tõendavad, et hageja arutas teiste pooltega kartellist, ning viimaks hageja ütlustele tema osalemise kohta ebaseaduslikul koosolekul, mis toimus eraldi CEFIC 28. jaanuari 1998. aasta ametlikust koosolekust Brüsselis (edaspidi „28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslik koosolek").

21 Mis puudutab täpsemalt rikkumisega samast ajast pärit tõendeid, siis väidab komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 349 ja 350 järgmist:

„349 [S-i (FC)] märkmetes on kolm korda viidatud telefonivestlusele hagejaga. Kõigepealt 16. detsembril 1996 kinnitas [S. (FC)] vestluse käigus [S-iga (EKA)], et [FC] viib oma tegevuse kooskõlla Hispaania ja Portugali jaoks kokkulepitud hindadega, viidates samal ajal arutelule [hagejaga]: „[KONFIDENTSIAALNE] [1]" (rõhutus lisatud, vt põhjendus 130). Märkus „[KONFIDENTSIAALNE]" näitab, et [S-il (FC)] oli eelnevalt [hagejaga] olnud isiklik arutelu hindade üle, mis olid toodud kartelliosaliste vahelises kokkuleppes. Edasi on [S-i (FC)] märkmetes viidatud telefonivestlusele [S-iga (EKA)]: „[KONFIDENTSIAALNE]" (rõhutus lisatud, vt põhjendus 219). Sellest märkusest ilmneb, et Arkema France arutas otse [hagejaga] hindasid, mis veel kord kinnitab hindade üldist kooskõlastamist. Viimaks on [S-i (FC)] märkmetes seoses 9. detsembri 1999. aasta telefonikõnega täpsustatud: „[KONFIDENTSIAALNE]" (rõhutus lisatud, vt põhjendus 258). Sellest märkusest tuleneb, et [S. (FC)] tõi välja kas selle, mida [L. (Arkema France)] teatas talle telefoni teel, või ta kandis viimasele ette oma vestluse [hagejaga]. Oluline ei ole see, kes neist tegelikult rääkis [hagejaga], kuna märkuste sisust ilmneb, et kõnealune vestlus oli ebaseaduslik.

1 – Konfidentsiaalsed andmed on kustutatud.

350 Need viited kinnitavad selgelt otseseid telefonikontakte [hagejaga] ning neist tuleneb ilmselt, et hageja aitas otseselt kaasa hindasid puudutavatele üldistele kokkulepetele. Lisaks kinnitas [hageja], et ta osales [28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul], mille käigus toimus konkurentide vahel ebaseaduslik arutelu (vt põhjendused 182 ja 184). Seega, tuginedes käesolevas asjas saadud suulistele avaldustele ning samast ajast pärit tõenditele, mis selgelt kinnitavad temapoolset konkurentsivastast tegevust, järeldab komisjon, [et hageja] osales kogu rikkumises tervikuna. Neil asjaoludel peab [hageja] esitama tõendid, mis selgitavad, kuidas on tema tegevus kooskõlas konkurentsiga."

22 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 352 märkis komisjon järgmist:

„Teistel juhtudel, kui [vaidlustatud] otsuses viidatakse [hagejale], nõustus komisjon äriühingu argumendiga, mille kohaselt võib teave pärineda pigem kolmandatelt isikutelt kui huvitatud isikult endalt. Komisjoni toimik ei sisalda piisavalt tõendeid, mis võimaldaksid üheselt tõendada, et kõnealune teave pärines otse hagejalt. Seda võetakse arvesse selle rikkumise kestuse puhul, mille eest [hageja] peab vastutama."

23 Mis puudutab rikkumise kestust, eeskätt rikkumises hageja osalemise algus- ja lõppkuupäeva, siis leidis ja järeldas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 487–489 järgmist:

„487 EKA ja [FC] osalesid konkurentsivastastes kokkulepetes alates […] ja [hageja] vähemalt alates 16. detsembrist 1996 (vt põhjendus 130). […].

488 Mis puudutab rikkumise lõppu, siis komisjonile teadaolevalt toimus viimane konkurentsivastane koosolek – millel osalesid EKA, Atochem ja [hageja] – 9. veebruaril 2000. Sellel koosolekul eemaldus EKA avalikult kartellist, teatades, et ta keeldub osalemast mis tahes aruteludel konkurentidega. Üks kartelliosalistest väljendas selget tahet mitte enam olla seotud kartelliga ning komisjonile teadaolevalt on see viimane arvestatav kontakt naatriumkloraadi tootjate vahel (vt samuti põhjendus 283). Kui EKA, Atochem ja [hageja] osalesid otseselt 9. veebruari 2000. aasta koosolekul, siis mitte miski ei tõenda komisjoni toimikus, et [FC] avalikult eemaldus kartellist enne seda kuupäeva (sellist eemaldumist ei kinnitanud ka ükski pooltest). Järelikult loeb komisjon 9. veebruari 2000 kartelli lõpukuupäevaks kõikide asjaomaste ettevõtjate puhul, käesoleval juhul EKA, [FC], Atochem ja [hageja].

489 Seega on [vaidlustatud] otsuses kirjeldatud rikkumise kogukestus […] 3 aastat ja 1 kuu [hageja] ja Uralita puhul."

24 Vaidlustatud otsuse põhjendustes 444 ja 455–468 leidis komisjon esiteks, et Uralita avaldas otsustavat mõju hageja strateegilisele suundumusele ning üldisele kaubanduspoliitikale, ning teiseks, et EIA ülevõtmise järel Uralita poolt kanti vastutus EIA-le kui hageja ainsale aktsionärile süükspandava rikkumise eest üle Uralitale. Seega peab komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 469 ja 487–489 [hagejat] ja Uralitat solidaarselt vastutavaks rikkumise eest, mille esimene pani toime ajavahemikus 16. detsembrist 1996 kuni 9. veebruarini 2000, (edaspidi „kõnealune rikkumine"), ehk kokku 3 aasta ja 1 kuu jooksul.

25 Mis puudutab määratavate trahvide summa kindlaksmääramist, siis tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 498, et komisjon tugines suunistele määruse nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT

2006, C 210, lk 2; edaspidi „2006. aasta suunised”). Lisaks ilmneb käesoleval juhul vaidlustatud otsuse põhjendusest 509, et müügiväärtuse kindlaksmääramiseks võttis komisjon arvesse iga ettevõtja naatriumkloraadi müüki EMP-s majandusaastal, mis vastab rikkumise viimasele täisaastale ning mis lõppes 31. detsembril 1999.

26 Mis puudutab trahvi põhisumma kindlaksmääramist, siis tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendustest 509–524, et komisjon tõdes esiteks seoses kõnealuse rikkumise raskusega, et esiteks oli rikkumine – kuna see seisnes turgude jagamist ja hindade kindlaksmääramist puudutavates kokkulepetes – eriti raske (vaidlustatud otsuse põhjendus 512) ning teiseks oli selles rikkumises osalenud ettevõtjate turuosa suurus kokku 1999. aastal 90 % EMP-s (vaidlustatud otsuse põhjendus 513), lisaks et see rikkumine mõjutas olulist osa EMP territooriumist (vaidlustatud otsuse põhjendus 514), ning viimaks, et kokkulepped, isegi kui need ei andnud alati kõiki loodetud tulemusi, viidi üldiselt ellu (vaidlustatud otsuse põhjendus 515). Seega määras komisjon kindlaks iga seotud ettevõtja müügiväärtuse proportsiooni, mida kasutati põhisumma määramisel, 19 %-le.

27 Teiseks määras komisjon 2006. aasta suuniste punkti 24 alusel rikkumise kestuse raames kordajaks 3,5.

28 Kolmandaks otsustas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 523 2006. aasta suuniste punkti 25 alusel ning selleks, et hoiatada kõnealuseid ettevõtjaid osalemast hindade määramise horisontaalkokkulepetes, mis on sarnased vaidlustatud otsuse

esemeks olevate kokkulepetega, suurendada trahvi põhisummat 19 % suuruse lisasumma võrra, võttes arvesse vaidlustatud otsuse põhjendustes 512–515 analüüsitud tegureid.

29 Komisjon järeldas vaidlustatud otsuse artikli 1 punktides g ja h, et hageja ja Uralita on rikkunud EÜ artiklit 81 ja EMP lepingu artiklit 53, kuna nad osalesid 16. detsembrist 1996 kuni 9. veebruarini 2000 omavahel seotud kokkulepetes ja tegevuse kooskõlastamises, et leppida kokku müügimahtudes ja hindades, vahetada tundlikku äriteavet hindade ja müügimahtude kohta ning kontrollida konkurentsivastaste kokkulepete täitmist naatriumkloraadi EMP turul.

30 Vaidlustatud otsuse artikli 2 punktis f määras komisjon solidaarselt hagejale ja Uralitale trahvi summas 9 900 000 eurot.

31 Vaidlustatud otsuse artiklis 3 määras komisjon, et vaidlustatud otsuse artiklis 1 toodud ettevõtjad peavad esiteks tuvastatud rikkumise lõpetama, kui nad ei ole seda juba teinud, ning teiseks hoiduma igasugusest vaidlustatud otsuse artiklis 1 kirjeldatud tegevuse või käitumise kordamisest ning igasugusest tegevusest või käitumisest, millel on sama või sarnane eesmärk või mõju.

32 Vaidlustatud otsuse artiklis 4 on loetletud vaidlustatud otsuse adressaadid, sealhulgas hageja.

Menetlus ja poolte nõuded

33 Hageja esitas 29. augustil 2006 Üldkohtu kohtukantseleile käesoleva hagiavalduse.

34 Ettekandja-kohtuniku ettekande alusel otsustas Üldkohus (teine koda) alustada suulist menetlust. Üldkohus esitas ka pooltele teatud küsimused ning palus komisjonil esitada teatud dokumendid. Pooled vastasid nendele küsimustele ja nõuetele määratud tähtaja jooksul.

35 Komisjon esitas 3. septembri 2010. aasta kirjaga märkused kohtuistungi ettekande kohta kohtuasjas T-348/08.

36 Kohtuistungil edastas Üldkohus pooltele koopia komisjoni toimiku lehekülgedest 1159 ja 1160. Pooled kinnitasid, et välja arvatud see, et Üldkohus oli käsitsi lisanud numeratsiooni taanetele, mis asusid nendel kahel lehel, oli see koopia täielikult identne originaaliga, mis asus komisjoni toimiku nendel lehekülgedel.

37 Suuline menetlus lõpetati 10. septembril 2010.

38 Hageja palub Üldkohtul:

– esimese võimalusena tühistada vaidlustatud otsus teda puudutavas osas;

– teise võimalusena muuta vaidlustatud otsuse artikleid 1 ja 2, et tühistada talle määratud trahvi summa või vähendada seda oluliselt;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

39 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagiavaldus rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

A – *Nõue tühistada vaidlustatud otsus*

40 Oma hagiavalduse toetuseks esitab hageja kaks väidet. Esimene väide puudutab õigusnormi rikkumisi ja hindamisvigu, kuna komisjon ei ole õiguslikult piisavalt tõendanud, et hageja osales kõnealuses rikkumises. Teine väide puudutab hagejale määratud trahvi summa arvutamisel komisjoni poolt toime pandud õigusnormi rikkumisi ja tehtud hindamisvigu.

1. *Esimene väide, mis puudutab õigusnormi rikkumisi ja hindamisvigu seoses sellega, et komisjon tuvastas, et hageja osales rikkumises ajavahemikus 16. detsembrist 1996 kuni 9. veebruarini 2000*

41 Esimeses väites leiab hageja, et vaidlustatud otsuses komisjoni toodud tõendid ei tõenda õiguslikult piisavalt, et ta osales kõnealuses rikkumises. See esimene väide koosneb kahest osast. Esiteks ei ole komisjon tõendanud, et hageja osales otseselt kõnealuses rikkumises ajavahemikus 16. detsembrist 1996 kuni 9. veebruarini 2000, ning teiseks, et ta osales ühes ja vältavas rikkumises, mis hõlmas kogu EMP-d.

a) Poolte argumendid

42 Hageja arvates põhineb tõendite kogum, millele komisjon tugines kõnealuse rikkumise hagejale omistamisel, kolmel järgmist liiki tõendil. Esimene lähtus asjaolust, et hageja möönis, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul EKA, FC ja Arkema France'iga. Teine puudutas S-i (FC) käsikirjalisi märkmeid (edaspidi „S-i (FC) märkmed"). Kolmas element põhines EKA 2003. ja 2006. aasta avaldustel. Mitte ükski neist kolmest tõendist, olgu siis üksikuna või koos, ei tõenda, ilma et ei jääks põhjendatud kahtlust, et ta osales ebaseaduslikus kartellis.

43 Esiteks mis puudutab 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikku koosolekut, siis ei vaidle hageja vastu sellele, et ta seal osales. Hageja arvates oli tegemist puhtalt mitteametliku kogunemisega hotelli fuajees. Ta meenutab siiski, nagu see ilmneb ka S-i (FC) märkmetest, mis on esitatud komisjoni toimiku leheküljel 1159, et kartelli eestvedajad

palusid hageja töötajal lahkuda veidi aega pärast seda, kui grupp oli kokku tulnud. Seega leiab hageja, et asjaolu, et ta osaliselt viibis ühelainsal koosolekul 72 konkurentsivastasest kontaktist, mille komisjon tuvastas kartelliosaliste vahel, ei võimalda talle omistada osalemist vaidlustatud otsuse teiste adressaatide vahelistes väga keerulistes ja väidetavalt sagedastes kokkulepetes.

44 Teiseks mis puudutab S-i (FC) märkmetest tuletatud ja rikkumisega samast ajast pärit tõendeid, siis kujutavad need endast üksnes kolme kaudset, vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 esitatud viidet hagejale. Ühelt poolt tuleneb nii kõnealuse otsuse sellest põhjendusest kui ka põhjendusest 352, et need S-i (FC) märkmetest tuletatud kolm viidet on ainsad asjaoludega samast ajast pärit tõendid, mis süüstasid hagejat. Teiselt poolt tuleneb selle otsuse põhjenduse 352 sõnastusest endast, et komisjon tõdes ise, et üheselt ei olnud võimalik tõendada, et S-i (FC) märkmeid puudutav muu teave hageja kohta pärines otse viimaselt.

45 Hageja lisab, et muid avaldusi, mis asuvad koostööteatise kohaldamise taotlustes ning mida komisjon püüab oma kirjalikes materjalides olulisemaks pidada vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 esitatud kolmest viitest, võib tõlgendada teisiti komisjoni soovitatust ning neist ei ole võimalik järeldada, et hageja osales ühes ja vältavas rikkumises. Lõpuks tugineb komisjon ka muudele tõenditele, millele esiteks ei olnud viidatud vaidlustatud otsuses ning mis teiseks ei kinnita hageja süüd, millega on selgitatav asjaolu, et need tõendid jäeti nimetatud otsusest välja. Täpsemalt leiab hageja, et komisjon väidab kostja vastuses, et otsus ei tugine üksnes kolmele viitele vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, vaid ka muudele hagejat puudutavatele viidetele S-i (FC) märkmetes. Hageja on seisukohal, et see viib järelduseni, et iga teda puudutavat viidet

tuleb lugeda otseseks viiteks tema vastu. Kuigi komisjon kasutab „[vaidlustatud] otsuse selget sõnastust" S-i (FC) märkmetest tuletatud nende muude viidete kohta, et süüstada hagejat, leiab viimane vastupidi, et need kas kujutavad endast õigustavaid tõendeid või need ei tõenda, et ta osales kõnealuses rikkumises.

46 Viimaks leiab hageja, et vastupidi vaidlustatud otsuse põhjenduses 352 toodule, mille kohaselt seetõttu, et S-i (FC) märkmetest saadud muu teave võib pärineda pigem kolmandalt isikult kui hagejalt, „võetakse seda arvesse selle rikkumise kestuse puhul, mille eest [hageja] peab vastutama", ei muutnud komisjon hageja kõnealuses rikkumises osalemise kestuse arvutust võrreldes sellega, mis sisaldus vastuväiteteatises. Ta järeldab sellest, et vaidlustatud otsuses aluseks võetud kestus ei kajasta nõuetekohaselt tema kõnealuses rikkumises väidetava osalemise ulatust ning et komisjon ei ole seda kohandanud ega teinud sellest järeleandmisi, selleks et kajastada tõendite nõrka olemust.

47 Esimene viide hagejale, mis on toodud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, puudutab 16. detsembril 1996 S-i (FC) ja S-i (EKA) vahel aset leidnud telefonivestlust, mille käigus esimene mainis vestlust, mis tal oli olnud hagejaga hindadest Hispaanias. Hageja väidab, et see esimene viide ei tõenda, ilma et selles punktis ei tekiks ühtegi põhjendatud kahtlust, et ta osales kartellis. Esiteks eitas kõnealune töötaja, et tal oli S-iga (FC) kontakt väljaspool CEFIC-i ametlikke üldkoosolekuid. Teiseks kinnitab see viide üksnes EKA-ga hageja üle toimunud vestluse sisu. Viimaks ei viita muud tõendid, et hageja oleks olnud seotud hindasid puudutava kokkuleppega läbirääkimiste perioodil, mis eelnes 1997. aasta esimest kvartalit puudutavate naatriumkloraadi lepingute allkirjastamisele. Kui hageja oleks osalenud kartellis sel ajal, oleks S-i (FC) märkmetes olnud teda mainitud palju sagedamini ning viisil, mis ei oleks olnud üksnes kaudne.

48 Teine viide hagejale on seotud telefonivestlusega, mis toimus 4. detsembril 1998 S-i (FC) ja S-i (EKA) vahel ning mille käigus viimane mainis vestlust, mis tal oli Arkema France'iga hindadest Portugalis. Sellest viimasest vestlusest ilmneb, et Arkema France teatas S-ile (EKA), et ta pöördus hageja töötaja poole. Hageja leiab, et sellest väljavõttest ei ilmne, et ta osales kartellis, vaid vastupidi, sellest on võimalik aru saada, et ta palus hagejal mitte langetada oma hindasid. Lisaks märgib hageja, et Arkema France'i taotluses kohaldada koostööteatist (see taotlus esitati L-i (Arkema France) ärakuulamisel 24. septembril 2004) ei ole kordagi mainitud hageja nime arutelude käigus, mis leidsid aset 1998. aasta keskpaigast 2000. aasta maikuuni. Peale selle asub selles väljavõttes FC otsese konkurendi Arkema France'i avaldus. Seejärel pakub hageja välja idee, et kui Arkema France rääkis S-iga (EKA), võis esimesel olla FC agressiivse konkurendina huvi panna ta uskuma, et hind ei lange ning et FC pidi järgima eelmise aasta taset. Viimaks kinnitab hageja, et 1998. aasta jooksul langetas ta naatriumkloraadi müügihindasid Portugalis. Seega ei tõenda teine viide mitte üksnes, et hageja osales aruteludes kõnealuse perioodi jooksul, vaid see viide on ka õigustav element, kuna sellest ilmneb, et hageja ei kooskõlastanud oma tegevust kartelli teiste liikmetega.

49 Kolmas viide hagejale on seotud telefonivestlusega, mis toimus 9. detsembril 1999 S-i (FC) ja L-i (Arkema France) vahel ning mille käigus vestluse üks pooltest ütles, et ta rääkis hagejaga. Hageja leiab, et asjaolu, et keegi temaga rääkis, ei tähenda iseenesest seda, et ta käitus õigusvastaselt. Nimelt, kui kartelli teised liikmed tajusid teda kui ettevõtjat, kes keeldub koostööst, oli võimalik, et neil oli vaja temaga rääkida, selleks et ta „tuleks nende hulka". Peale selle märgib hageja uuesti, et see kolmas viide on vastuolus L-i (Arkema France) ärakuulamisel saadud avaldustega, milles ta ei loe enam hagejat kartellis osalenuks 1998. aasta keskpaigast 2000. aasta maikuuni.

50 Kolmandaks meenutab hageja seoses EKA 2003. ja 2006. aasta avaldustega, et komisjoni arvates selgitavad need „hageja osalemist seoses Hispaania, Prantsuse ja Portugali klientidega". FC ja Arkema France ei esita siiski ühtegi sellist liiki süüdistust.

51 Esiteks, mis puudutab EKA 2003. aasta avaldusi, siis ilmneb nendest, et peamised kartelliosalised olid EKA, FC ja Arkema France. Hageja osales kokkulepetes vähem. Lisaks viitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 358 ning selle 391. joonealuses märkuses eraldi EKA 2003. aasta avaldustele. Selle raames toob hageja välja ja kommenteerib nendest avaldustest kolme lõiku, mis puudutavad vastavalt Hispaaniat, Prantsusmaad ja Portugali. Need kolm lõiku on EKA avalduse näidislõigud, mis selgitavad viimase seisukohta, mille kohaselt osales hageja kartellis vastavalt oma seisundile ja huvidele turul seoses Hispaania, Prantsuse ja Portugali klientidega.

52 Hispaaniat puudutavast esimesest lõigust ilmneb, et EKA leidis eelkõige, et „[KONFIDENTSIAALNE]". Seoses sellega kinnitab hageja, et kui ta peaks kaotama turuosa Hispaanias, oleks loomulik, et ta püüaks leida kliente naaberturgudel nagu Prantsusmaa või Portugal. See on tavapärane tegevus toimiva konkurentsiga turul. Seega leidub lisaks komisjoni tõlgendusele teine tõlgendus, mis on kooskõlas tavapärase turukäitumisega.

53 Prantsusmaad puudutavast teisest lõigust ilmneb, et EKA avaldas eelkõige, et „[KONFIDENTSIAALNE]". Hageja leiab, et komisjon tugines sellele avaldusele, selleks et viidata, et Prantsusmaal olid Arkema France'i ja teiste tootjate kui EKA vahelised kahepoolsed kokkulepped mahtude kohta. Seega väidab hageja, et see EKA avaldus põhineb vaid kuuldusel, kuna selles väidetakse, et hageja osales kokkulepetes, millest EKA osa ei võtnud. Selles avalduses sisalduvat teavet oli seega võimalik saada

üksnes sellistelt kolmandatelt isikutelt, nagu Arkema France. Hageja märgib, et oma taotluses kohaldada koostööteatist ei maini Arkema France ühtegi eraldi kokkulepet hagejaga. Kolmanda isiku avaldus, milles see isik väidab, et esineb kokkulepe, mille „näivad" olevat sõlminud teised tootjad, ei saa luua veendumust sellise kokkuleppe olemasolu kohta. Seega ei ole EKA avalduse see lõik piisavalt selge, selleks et lugeda, et hageja oli kaasatud kõnealuse rikkumise toimepanemisse.

54 Portugali puudutavast kolmandast lõigust ilmneb, et EKA kinnitas iseäranis, et „[KONFIDENTSIAALNE]". Hageja kinnitab, et ta ei mõista, kuidas see avaldus saab olla tõendiks tema vastu, kui see puudutab vaid EKA-d, Arkema France'i ja FC-d seoses kokkuleppega mahtude kohta.

55 Teiseks olid EKA 2006. aasta avaldused esitatud vastusena komisjoni nõudele. Hageja kinnitab ja jääb vaatamata komisjoni poolt kostja vastusena esitatud argumentidele selle juurde, et need 2006. aasta avaldused parandavad teatavaid vigu ning lähevad vastuollu teatavate kinnitustega, mis asuvad EKA varasemates, eeskätt 2003. aasta avaldustes. Nii märkis EKA oma 2006. aasta avaldustes, et hageja osales ainult ühel koosolekul, mitte aga viiel. Lisaks ei leidnud EKA enam, et hageja ja Arkema France jagasid oma turuosasid Prantsusmaal eraldi kokkuleppe alusel. Peale selle leiab hageja, et Hispaania turu osas kinnitab EKA uus avaldus tema arvamust, mille kohaselt oli komisjoni poolt välja toodud tegevus täiesti loomulik. Sarnaselt ei sisalda EKA 2006. aasta avaldused enam eraldi viidet hagejale seoses Hispaania, Portugali ja Prantsuse turgudega. Hageja leiab, et kuigi EKA kinnitas, et hageja oli kokkulepete pool, ei andnud see tema osalemisele mingit eraldi tähendust. Ta märgib, et kui EKA avaldused valesti süüstavad hagejat selles osas, et ta osales viiel koosolekul, jättis komisjon

õigesti neile vaidlustatud otsuses viitamata. Üksnes tema nime mainimine on hagejat õigustav element, kuna see näitab, et EKA ja FC otsustasid mitte tõsta oma hindasid juhul, kui hageja, Arkema France ja [KONFIDENTSIAALNE] sellele ei järgne.

56 Hageja järeldab sellest, et EKA 2003. aasta avalduste ja 2006. aasta avalduste vahelised ebakõlad annavad aluse kahelda nende täpsuses ja nende tõenduslikus väärtuses. Seega ei saa need olla aluseks Üldkohtu kindlale veendumusele, et rikkumise pani toime hageja. Lisaks ei mainita nendes avaldustes koosolekuid või telefonivestlusi hagejaga. Järelikult ei ole need piisavad, et teha hageja vastutavaks EÜ artikli 81 rikkumise eest.

57 Peale selle ja neljandaks leiab hageja, et komisjon eksis, kui ta luges kartellis hageja väidetava osalemise lõppkuupäevaks 9. veebruari 2000. Vaidlustatud otsuses esitatud tõendid kinnitavad tegelikult vaid, et hageja osales CEFIC ametlikul koosolekul 9. veebruaril 2000, millele ta vastu ei vaidle. Seevastu ei ole komisjon tõendanud, et hageja osales ebaseaduslikul koosolekul, mis peeti eraldi CEFIC 9. veebruari 2000. aasta koosolekust (edaspidi „9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslik koosolek"). Nii leiab hageja esiteks, et S-i (EKA) avaldus 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul EKA keeldumise kohta osaleda mis tahes aruteludel konkurentidega, ei tõenda piisavalt hageja enda osalemist sellel koosolekul. Teiseks väidab ta ühelt poolt, et Arkema France ega FC ei ole sellist avaldust teinud, ning teiselt poolt, et tema töötaja kinnitas, et ta ei kuulnud seda avaldust. Kolmandaks ei saa 20., 21. ja 24. jaanuari 2000. aasta arutelusid, millele komisjon viitas vaidlustatud otsuse põhjenduses 283, lugeda hagejat süüstavateks tõenditeks või selliseks, mis võivad tõendada tema osalemist 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul. Neljandaks märgib hageja,

et vaidlustatud otsuse I lisast tuleneb, et teda ei loetud isikuks, kes osales 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul, ning et selleks isikuks lugemata jätmine ei saanud olla tingitud pelgast kirjaveast.

58 Esimese väite esimese osa kokkuvõtteks väidab hageja, et vaidlustatud otsuses tema vastu toodud tõendid ei ole piisavalt täpsed ja omavahel kokkusobivad, et luua kindel veendumus, et ta osales kõnealuses rikkumises.

59 Neil asjaoludel oleks esiteks tulenevalt põhimõttest, mille kohaselt tõlgendatakse kahtlused süüdistatava kasuks, pidanud komisjon kahtluse tõttu, mis on käesolevas asjas hageja osalemise suhtes kõnealuses rikkumises, loobuma sellest, et ta omistab hagejale selles rikkumises osalemise.

60 Teiseks märgib hageja, et pädevus, mis on komisjonil EÜ artikli 81 rikkumiste olemasolu tuvastamisel, on täna suurem. Nimelt on komisjonile määrusega nr 1/2003 antud uus ja suurem pädevus. Lisaks võimaldavad uued leebema kohtlemise programmid nüüd tal saada olulisi dokumentaalseid tõendeid. Peale selle võimaldab infotehnoloogia areng komisjonil teha keerulisi elektroonilisi päringuid. Viimaks märgib hageja, et käesoleval juhul ei pidanud komisjon vajalikuks laiendada oma uurimist ning selleks korraldada tema või teiste vaidlustatud otsuse adressaatideks olevate äriühingute äriruumides läbiotsimist.

61 Arvestades seda suuremat pädevust, peaks komisjon järgima tõendi kvaliteedi kõrgemat taset. Kuna käesoleval juhul ei ole kvaliteedi sellist taset järgitud, oleks komisjon

pidanud, nagu ta tegi seda teiste väiketootjate puhul, kelle olukord oli hageja omaga sarnane, tõlgendama kahtluse hageja kasuks. Järelikult ei oleks komisjon tohtinud omistada talle osalemist kõnealuses rikkumises ega määrata talle trahvi. Igal juhul leiab hageja, et kuigi kolme peamise tootja vahetatud teave [KONFIDENTSIAALNE] kohta oli sarnane teabega, mida vahetati hageja kohta, otsustas komisjon määrata trahvi üksnes temale. Hageja järeldab sellest, et komisjon rikkus võrdse kohtlemise põhimõtet.

62 Komisjon leiab, et hageja esitatud argumendid ei ole põhjendatud.

63 Komisjon kinnitab, et vaidlustatud otsuses toodud tõenditest ilmneb, et hageja osales kõnealuses rikkumises. Ta meenutab, et neid tõendeid on kolme liiki, nimelt esiteks kartelliosaliste avaldused, mis süüstavad hagejat, teiseks S-i (FC) arvukad märkmed asjaolude toimumise ajast ning viimaks see, et hageja võttis omaks, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul, mida kinnitavad muud seda koosolekut puudutavad tõendid.

64 Esiteks märgib komisjon kartelliosaliste avalduste osas, et need avaldused tehti veidi aega pärast kartelli lõppemist ning et need avaldused ja S-i (FC) selleaegsed märkmed on omavahel suures osas vastavuses. Ta lisab, et vastupidi hageja väidetule puudub äriühingutel, kes taotlesid koostööteatise kohaldamist, tingimata stiimul esitada moonutatud tõendeid teiste väidetavas kartellis osalejate kohta.

65 Teiseks vaidleb komisjon seoses S-i (FC) selleaegsete märkmetega vastu hageja kinnitusele, mille kohaselt tulenevalt vaidlustatud otsuse põhjendusest 349 kasutati hageja süüstamisel üksnes S-i (FC) märkmete kolme lõiku, nii et kõik muud viited võib jätta tähelepanuta. Komisjon märgib, et lisaks kolmele märkusele, millele hageja keskendub, tugines ta korduvalt muudele viidetele, mis olid S-i (FC) märkmetes tehtud hageja kohta, ning toob selle kohta näiteks vaidlustatud otsuse põhjendused 150, 220, 229, 256, 305, 319 ja 347. Komisjon märgib, et repliigi staadiumis rahuldus hageja sellega, et piiras oma kriitika nende sisuliste tõendite kohta S-i (FC) märkmete väljavõttega, mis on toodud põhjenduses 150, ning viidates sellele moonutatult ning rebides selle kontekstist välja. Ülejäänud kuue põhjenduse osas möönab hageja, et need on otseselt süüstavad, kuid kinnitab, et vaidlustatud otsuses ei viidata neile 1997. aastat puudutavate asjaolude tuvastamise osas. See viimane kinnitus on vale ning komisjon võis kostja vastuse raames õiguspäraselt järeldada, et hageja ja kartelliosaliste korrapärased telefonikontaktid toimusid 1997. aastal.

66 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 lükatakse ümber hageja argumendid tema kartellis mitteosalemise kohta, kusjuures seda ei tohi segamini ajada põhjendustega, nagu põhjendused 305 ja 319, milles komisjon täielikult esitab oma argumendid hageja vastu. Peale selle rõhutas komisjon neid kolme põhjenduses 349 toodud viidet, kuna esiteks on tegemist iseäranis määravate ja seega peamiste tõenditega, millest nähtub, et hageja osales kõnealuses rikkumises, mis oli üks ja vältav rikkumine Euroopa tasandil, teiseks ei vaielnud hageja nendele avaldustele vastu ning viimaks süüstasid selleaegsed tõendid iseäranis tugevalt hagejat, olles siiski ainsad komisjoni kogutud tõendid.

67 Kolmandaks, mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjendust 352, siis kinnitab komisjon, et ta eristas selles sõnaselgelt S-i (FC) märkmete erinevaid väljavõtteid lähtuvalt

nende tõenduslikust väärtusest, eelkõige selleks et kindlaks teha hageja osalemise kestus kõnealuses rikkumises. Põhjenduses 352 märkis komisjon, et kui ta piirduks muude viidetega hagejale kui need, mis on toodud põhjenduses 349, oleks tal tekkinud raskusi määravalt tõendada salajast tegevust. Sel põhjusel otsustas ta seega neile mitte tugineda, et laiendada hageja kartellis osalemise kestust. Kuigi need muud viited hagejale ei ole iseenesest määravad, moodustavad need vähemalt osa kokkulangevustest ja kaudsetest tõenditest, millele komisjonil oli õigus rajada oma analüüs hageja osalemise kohta kartellis.

68 Vasturepliigi staadiumis väidab komisjon ikka seoses vaidlustatud otsuse põhjendusega 352, et hageja jätab tähelepanuta vaidlustatud otsuse põhjendused 305 ja 319, milles on sõnaselgelt nimetatud S-i (FC) märkmete teisi väljavõtteid kui tõendeid tema vastu. Samuti jätab ta tähelepanuta vaidlustatud otsuse põhjendused 357 ja 358, milles on kinnitatud, et komisjon rajas oma etteheited hageja vastu S-i (FC) märkmetele kogumis ning ei piirdunud selle otsuse põhjenduses 349 toodud kolme viitega. Komisjon leiab, et kohtupraktikast tuleneb, et asjaolu, et teave on edastatud kaudselt või teave on kaudne, ei mõjuta võimalust kasutada seda tõendina. Rikkumisega samast ajast pärinevad tõendid, milleks on S-i (FC) märkmed, on kokkusobivad toimiku teiste hagejat süüstavate tõenditega ning pooled, sealhulgas hageja nõustusid nendega suures osas.

69 Viimaks ei sisalda vaidlustatud otsuse põhjendus 352 mingil juhul lubadust muuta kõnealuses rikkumises hageja osalemise kestust, võrreldes vastuväiteteatises toodud kestusega. Lisaks olid vastupidi hageja väidetele vaidlustatud otsuses kasutatud tõendid samad vastuväiteteatises asuvatega.

70 Neljandaks väidab komisjon kõigepealt, et vaidlustatud otsus põhineb EKA, Arkema France'i ja FC esitatud üldistel tõenditel, mis kategooriliselt kinnitavad hageja osalemist kartellis ning selle kartelli tunnuseid.

71 Teiseks loetleb komisjon teatava hulga konkreetseid tõendeid, mis kinnitavad kontakte hageja ja teiste kartelliosaliste vahel.

72 Esiteks ilmneb S-i (FC) märkmetest seoses tema 16. detsembri 1996. aasta telefonivestlusega S-iga (EKA), et esimesel oli eelnevalt olnud vestlus hagejaga. Komisjon märgib, et hageja ei vaielnud oma vastuses vastuväiteteatisele sellele tõendile vastu. Lisaks vaidleb komisjon vastu argumentidele, mille hageja esitas käesoleval ajal selle tõendi peale.

73 Teiseks leiab komisjon 1997. aasta kalendriaastaga seotud tõendite osas, et S-i (FC) selleaegsete 10. ja 14. jaanuari 1997. aasta märkmete väljavõtted näitavad, kuidas hageja oli ärritunud FC katsete tõttu suurendada turuosa Hispaanias ja Portugalis. Sarnaselt tuleneb S-i (FC) 14. oktoobri 1997. aasta märkmest samal päeval EKA ja FC vahel peetud kahepoolse koosoleku kohta, mis toimus Turus (Soome) (edaspidi „14. oktoobri 1997. aasta Turu koosolek"), et FC-l ja EKA-l oli raskusi teha iseäranis hagejale selgeks, et inflatsiooni korvamiseks on vaja tõsta hindu 1,5 % võrra. Jätkuvalt seoses selle 14. oktoobri 1997. aasta Turu koosolekuga ilmneb EKA avaldusest, et FC suurenenud müügi tõttu Hispaanias oli oht, et karistatakse Hispaania tootjaid, ning et EKA ja FC leppisid kokku mitte suurendada oma hindasid juhul, kui eeskätt hageja neid ei järgi.

74 Kolmandaks meenutab komisjon 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosoleku osas, et hageja möönis, et ta osales sellel koosolekul. S-i (FC) märkmetest ilmneb, et pooled arutlesid naatriumkloraadi turgude üle mitmes riigis, nagu ka turuosade ja hindade üle. Kõigepealt väitis komisjon oma kirjalikes dokumentides, et mitte ühestki materjalist toimikus ei saa järeldada, et hageja osalemine sellel koosolekul oli uus või erandlik element. Siiski kinnitas komisjon seejärel oma märkustes kohtuistungi ettekandele sõnaselgelt, et hageja kõnealune osalemine oli uus element. Seetõttu leiab komisjon, et hageja ei ole tõendanud, et ta osales sellel koosolekul muul eesmärgil kui teised kartelliosalised, ning et ta eemaldus avalikult kartellist. Hageja väide koosoleku mitteametliku olemuse kohta on vastuolus esiteks asjaoluga, et see oli planeeritud mitu nädalat ette, ning teiseks S-i (FC) üksikasjalike märkmetega. Erinevalt hageja poolt valesti mõistetust tuleneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 183, et pooled arutlesid ammendavalt (ja mitte ainult) Belgia, Hispaania, Prantsusmaa ja Portugali üle. S-i (FC) märkmetest ei tulene, et kartelli eestvedajad palusid hagejal lahkuda. S-i (FC) märkmetest ilmneb vastupidi, et Hispaania, Prantsuse ja Portugali turu analüüsimist katkestasid arutelud teiste turgude üle enamiku koosoleku toimumise ajast, nii et on tõenäoline, et hageja viibis koosolekul kogu aeg. Viimaks kinnitab komisjon, et vaidlustatud otsuse I lisas piirduti tingimata nende kontaktidega, mille puhul ta teadis tegelikku kuupäeva, nii et olemas oli ka muid hagejat puudutavaid kontakte, mida kinnitasid tõendid, kuid mille täpset kuupäeva ei olnud teada.

75 Neljandaks vestlesid L. (Arkema France) ja S. (FC) oktoobris ja novembris 1998 mitu korda telefonitsi hageja turuosast Portugalis.

76 Viiendaks leiab komisjon seoses 4. detsembri 1998. aasta telefonikõnega S-i (FC) ja S-i (EKA) vahel, et hageja ei selgita, kuidas sellised kontaktid oleksid võinud aset leida tavapärase äritegevuse käigus, ning lisaks möönab ta, et tal paluti mitte langetada

oma hindasid, mis on konkurentsivastane nõudmine, millega hageja nõustus. Vastupidi hageja väidetule ei tulene L-i (Arkema France) avaldusest, et hageja lahkus kartellist esimese perioodi lõpus, mis kestis oktoobrist 1994 kuni 1998. aasta keskpaigani, ja seda võrreldes väidetava teise perioodiga, mis kestis 1998. aasta keskpaigast kuni maini 2000, eriti kui selle tõlgenduse lükkavad ümber paljud tõendid.

77 Kuuendaks märgib komisjon, et hageja piirdus sellega, et ta mainis hindade langetamist Portugalis aastatel 1999 ja 2000, jättes täpsustamata, et neid hindu tõsteti ajavahemikus 1993 kuni 1997 ning need jäeti 1998. aastal samaks. Ta lisab, et hindade langetamist 1999. aastal võib selgitada hinnasõjaga, mis puhkes Portugalis konflikti tõttu kliendi üle. Vaatamata kartelli nõrgenemisele 1999. aastal jäi ta jällegi aktiivseks, ning nagu ilmneb S-i (FC) märkmetest tema telefonivestluste kohta 16. juunil ning 6., 9. ja 22. detsembril 1999 L-iga (Arkema France), jätkas hageja kartellis osalemist. Need kolmed märkmed puudutasid otsese kontakti olemasolu hagejaga ning erinevalt viimase kinnitatust puuduvad andmed, et ta ei teinud koostööd, mistõttu teised kartelliosalised püüdsid teda kutsuda nende hulka.

78 Seitsmendaks lisab komisjon, et S-i (FC) märkmetest tuleneb tema telefonivestluse kohta 22. detsembril 1999 L-iga (Arkema France), et hageja osales veel ebaseaduslikes kontaktides oma konkurentidega detsembri lõpus 1999. Lisaks tõendavad need jaanuaris 2000 aset leidnud telefonivestlusti puudutavad märkmed, nagu need on vaidlustatud otsuses kokku võetud, et kartelliosalised jätkasid oma turuseisundi kooskõlastamist.

79 Viimaks ja kaheksandaks täpsustab komisjon, et asjaolu, et hageja ei ole loetletud vaidlustatud otsuse I lisas 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul osalejate

hulgas, on tingitud kirjaveast, kuna vaidlustatud otsuse põhjendustes 283 ja 488 järeldas ta, et hageja viibis sellel koosolekul. Oluline ei ole see, et hageja ei kuulnud väljaspool CEFIC ametlikku koosolekut EKA avaldust tema keeldumise kohta osaleda mis tahes aruteludel konkurentidega, kuna kartell oli selleks kuupäevaks lõppenud. Lisaks on asjaolu, et ta kinnitab, et ta ei kuulnud seda avaldust, oluline kaudne tõend tema osalemise kohta 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul.

80 Kolmanda punktina vaidleb komisjon vastu nende hageja esitatud argumentide põhjendatusele, mis puudutavad EKA suulisi avaldusi.

81 Esiteks viitas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 319 EKA 2003. aasta avaldustele tervikuna, mitte aga kolmele lõigule, mille hageja oli oma hagiavalduses oma huvides välja toonud.

82 Mis puudutab hageja viidatud esimest lõiku, milles käsitletakse Hispaania turgu, siis kirjeldatav tegevus, millega võib hageja hakata tegelema Prantsuse turul, kui ta kaotab turuosa Hispaanias, ei vasta tavapärasele tegevusele turul, vaid on ähvardus salajaste kokkulepete raames, mis selgelt eeldab üldist kokkulepet turuosade kohta. Lisaks märgib komisjon, et kohtupraktikast tuleneb, et esiteks asjaolu, et ettevõtja ei järgi täpselt seda, milles on kartellis kokku lepitud, ei vabasta teda tema vastutusest, kui ta ei ole omalt poolt kokkulepetest avalikult eemaldunud, ning teiseks asjaolu, et ta võis teadlikult teisi kartelliosalisi eksitada, ei vabasta teda ka süüst rikkumise toimepanemisel.

83 Mis puudutab hageja viidatud teist lõiku, milles käsitletakse Prantsuse turgu, siis leiab hageja valesti, et EKA avaldus põhineb EKA enda levitatud kuulujutul. Viidatud lõigust tervikuna ilmneb, et EKA oli teadlik eraldi kahepoolsest kokkuleppest Prantsuse turul.

84 Mis puudutab hageja viidatud kolmandat lõiku, milles käsitletakse Portugali turgu, siis ei ole seda mainitud vaidlustatud otsuses ning see ei süüsta hagejat ega vabasta teda ka süüst.

85 Teiseks ei paranda vastupidi hageja väidetule EKA 2006. aasta avaldused 2003. aasta avaldusi. Esimeste eesmärk oli üksikasjalikult kinnitada teatud varem tehtud avaldusi. Kõik need vastasid 2003. aasta avaldustele, mis andsid enam teavet. Komisjon leiab, et EKA 2006. aasta avaldustest ilmneb, et viimane nimetas hagejat uuesti kartelliosaliste hulgas, kirjeldas üksikasjalikult, kuidas need pooled määrasid kindlaks sihthinnad ja jagasid turu, jättis mulje, et hageja osales kartellis enne seda osalemise alustamise kuupäeva, mis on toodud vaidlustatud otsuses, ning kinnitas, et vastusena FC tegevusele võttis hageja Prantsuse turul karistusmeetmed. EKA 2006. aasta avaldused ei sisalda seega õigustavaid asjaolusid, mis võivad hageja kasuks rääkida.

86 Neljanda punktina vaidleb komisjon vastu sellele, et karistades hagejat, rikkus ta võrdse kohtlemise põhimõtet. Nimelt ei olnud hageja sarnases olukorras teiste naatriumkloraadi väiketootjatega. Eelkõige möönis ta esiteks oma osalemist kartelli koosolekul ja teiseks, erinevalt teistest väiketootjatest pidasid teised kartelliosalised teda kartelliosaliseks, ning viimaks rikkumisega samast ajast pärinevad S-i (FC) märkmed sisaldavad fakte tema vastu, mis ei ole nii teiste väikeettevõtjate puhul. Igal juhul

tuleneb kohtupraktikast, et asjaolu, et ettevõtja on sarnases olukorras nagu hageja, kuid komisjon ei ole tuvastanud, et ta on rikkumise toime pannud, ei võimalda kõrvale lükata järeldust, et see hageja osales rikkumises, milles teda süüdistatakse, kui rikkumine oli nõuetekohaselt tuvastatud.

87 Komisjon leiab, et viidatud tõendite kogumist on võimalik järeldada, et hageja osales kõnealuses rikkumises, ning et seega tuleb esimese väite esimene osa tagasi lükata.

b) Üldkohtu hinnang

88 Poolte kirjalikest dokumentidest ilmneb, et nad vaidlevad vastu esiteks nende tõendite tuvastamisele, millele komisjon tugines vaidlustatud otsuses, selleks et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises, ning teiseks nende tõendite tõenduslikule väärtusele, et tuvastada, et hageja osales kõnealuses rikkumises.

89 Esiteks tuleb esitada teatavad tõendamist puudutavad üldised kaalutlused, teiseks tuvastada tõendid, millele tugineti vaidlustatud otsuses seoses hageja osalemisega kõnealuses rikkumises, kolmandaks hinnata nende tõenduslikku väärtust ning neljandaks selle viimase hinnangu alusel teha otsus komisjoni esitatud tõendite kogumi täpsuse ja ühtsuse kohta, selleks et tõendada, et hageja osales kõnealuses rikkumises.

Tõendamist puudutavad üldised kaalutlused

90 EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise kohta tõendite esitamise suhtes tuleb meenutada, et komisjon peab tõendama tema poolt kindlakstehtud rikkumisi ja esitama tõendid, mille alusel saab õiguslikult piisavalt tuvastada rikkumise koosseisu kuuluvate asjaolude asetleidmist (Euroopa Kohtu 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: Baustahlgewebe *vs.* komisjon, EKL 1998, lk I-8417, punkt 58, ja 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, EKL 1999, lk I-4125, punkt 86).

91 Lisaks on EÜ artikli 230 alusel esitatud tühistamishagi raames liidu kohtu ülesanne kontrollida üksnes vaidlustatud meetme seaduslikkust (Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00: JFE Engineering jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk II-2501, punkt 174).

92 Kohtul, kes lahendab tühistamishagi komisjoni otsuse peale, milles sedastatakse konkurentsieeskirjade rikkumise olemasolu ja määratakse otsuse adressaatidele trahv, tuleb hinnata, kas tõendid ja muud asjaolud, millele komisjon oma otsuses tugineb, on väidetava rikkumise tõendamiseks piisavad (vt selle kohta Üldkohtu 20. aprilli 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94: Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, nn PVC II kohtuotsus, EKL 1999, lk II-931, punkt 891).

93 Lisaks antakse kohtu kahtluse korral eelis ettevõtjale, kes on rikkumist tuvastava otsuse adressaat (vt selle kohta Euroopa Kohtu 14. veebruari 1978. aasta otsus kohtuasjas 27/76: United Brands ja United Brands Continentaal *vs.* komisjon, EKL 1978, lk 207, punkt 265). Seega ei saa kohus järeldada, et komisjon on tõendanud asjaomase rikkumise olemasolu õiguslikult piisavalt, kui tal on selles küsimuses veel kahtlusi,

eriti trahvi määrava otsuse tühistamist taotleva hagi puhul (eespool punktis 91 viidatud Üldkohtu otsus JFE Engineering jt *vs.* komisjon, punkt 177).

94 Viimati nimetatud olukorras tuleb süütuse presumptsiooni põhimõtet võtta arvesse sellisena, nagu see tuleneb muu hulgas 4. novembril 1950 Roomas allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 6 lõikest 2, mis on üks neist põhiõigustest, mida – nagu kinnitavad ka ühtse Euroopa akti põhjendused ja Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõige 2 ning 7. detsembril 2000 Nice'is välja kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (EÜT C 364, lk 1) artikkel 47 – Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika alusel liidu õiguskorras kaitstakse. Kui arvestada asjaomaste rikkumiste laadi ning nendega seotud karistuste laadi ja raskusastet, kohaldatakse süütuse presumptsiooni põhimõtet eelkõige ettevõtjatega seotud konkurentsieeskirjade rikkumiste suhtes, mille tagajärg võib olla trahvide või karistusmaksete määramine (vt selle kohta Euroopa Inimõiguste Kohtu 21. veebruari 1984. aasta otsus kohtuasjas Öztürk, A-seeria, nr 73; Euroopa Inimõiguste Kohtu 25. augusti 1987. aasta otsus kohtuasjas Lutz, A-seeria, nr 123-A; Euroopa Kohtu 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-199/92 P: Hüls *vs.* komisjon, EKL 1999, lk I-4287, punktid 149 ja 150, ning 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-235/92 P: Montecatini *vs.* komisjon, EKL 1999, lk I-4539, punktid 175 ja 176).

95 Nii tuleb komisjonil esitada täpsed ja ühtsed tõendid, mille põhjal saaks kujuneda kindel veendumus, et rikkumine on toime pandud (vt selle kohta Euroopa Kohtu 28. märtsi 1984. aasta otsus liidetud kohtuasjades 29/83 ja 30/83: Compagnie royale asturienne des mines ja Rheinzink *vs.* komisjon, EKL 1984, lk 1679, punkt 20, ning 31. märtsi 1993. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ja C-125/85-C-129/85: Ahlström Osakeyhtiö jt *vs.* komisjon, EKL 1993, lk I-1307, punkt 127; Üldkohtu 10. märtsi 1992. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-68/89, T-77/89 ja T-78/89: SIV jt *vs.* komisjon, EKL 1992, lk II-1403, punktid 193–195, 198–202, 205–210, 220–232, 249, 250 ja 322–328, ning 6. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas T-62/98: Volkswagen *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-2707, punktid 43 ja 72).

96 Tuleb siiski rõhutada, et komisjoni iga esitatud tõend ei pea rikkumise iga elemendi puhul tingimata vastama nendele kriteeriumidele. Piisab, kui tõendite kogum, millele

institutsioon tugineb, vastab tervikuna hinnatult sellele nõudele (vt selle kohta eespool punktis 92 viidatud PVC II kohtuotsus, punktid 768–778, eelkõige punkt 777, mida selles küsimuses on Euroopa Kohus täpsustanud apellatsiooniastmes oma 15. oktoobri 2002. aasta otsuses liidetud kohtuasjades C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ja C-254/99 P: Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs*. komisjon, EKL 2002, lk I-8375, punktid 513–523).

97 Lisaks arvestades, et konkurentsivastaste kokkulepete keeld on üldtuntud, ei saa komisjonilt nõuda, et ta esitaks tõendeid, millest selgelt nähtuks, et asjaomased ettevõtjad on üksteisega kontakteerunud. Katkendlikke ja korrapäratuid tõendeid, mis komisjoni valdusesse satuvad, peab igal juhul saama täiendada nendest tehtavate järeldustega, mis võimaldavad taastada asjakohased üksikasjad. Konkurentsivastast tegevust või kokkulepet võib seega tuletada teatud hulgast kokkusattumustest ja kaudsetest viidetest, mis üheskoos käsitletuna võivad muu ühtse selgituse puudumisel moodustada tõendi konkurentsieeskirjade rikkumise kohta (Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-123, punktid 55–57, ning Üldkohtu 27. septembri 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP ja T-61/02 OP: Dresdner Bank jt *vs*. komisjon, EKL 2006, lk II-3567, punktid 64 ja 65).

98 Mis puudutab tõendamisviise, mida EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumiste tõendamiseks võib kasutada, siis kehtib liidu õiguses tõendite vaba esitamise põhimõte (vt analoogia alusel Üldkohtu 8. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas T-50/00: Dalmine *vs*. komisjon, EKL 2004, lk II-2395, punkt 72).

99 Järelikult on dokumentaalsete tõendite võimalik puudumine asjassepuutuv üksnes komisjoni viidatud tõendite kogumi tõenduslikule väärtusele üldhinnangu andmisel. Seevastu ei saa see üksi võimaldada asjaomasel ettevõtjal õiguspäraselt seada kahtluse alla komisjoni argumente ja esitada juhtumi faktilistele asjaoludele muu seletus.

Ta võib seda teha ainult juhul, kui komisjoni esitatud tõendite alusel ei ole võimalik rikkumise toimepanemist tuvastada kahtluseta ja ilma, et oleks vajalik tõlgendamine (vt selle kohta Üldkohtu 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-36/05: Coats Holdings ja Coats *vs*. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 74).

100 Lisaks ei keela mitte ükski liidu õiguse säte ega üldpõhimõte komisjonil tugineda ühe ettevõtja vastu teiste süüdistatavate ettevõtjate avaldustele. Vastasel korral oleks komisjonil lasuv EÜ artikli 81 ja EMP lepingu artikli 53 vastase tegevuse tõendamise kohustus talumatu ja kokkusobimatu tema ülesandega teostada järelevalvet nende sätete nõuetekohase kohaldamise üle (vt analoogia alusel eespool punktis 91 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt *vs*. komisjon, punkt 192).

101 Siiski ei saa kartellis osalemises süüdistatava ettevõtja avaldust, mille tõelevastavuse on vaidlustanud paljud teised kartellis osalemises süüdistatavad ettevõtjad, pidada piisavaks tõendiks viimati nimetatud ettevõtjate toimepandud rikkumise kohta, kui selle toetuseks puuduvad muud tõendid, kuigi viimaste tõendusjõu tase võib avalduse usaldusväärsuse tõttu olla väiksem (eespool punktis 91 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt *vs*. komisjon, punktid 219 ja 220).

102 Mis puudutab erinevate tõendite tõenduslikku väärtust, siis esitatud tõendite hindamise ainus asjakohane kriteerium on nende usaldusväärsus (eespool punktis 98 viidatud kohtuotsus Dalmine *vs*. komisjon, punkt 72).

103 Tõendamise üldreeglite kohaselt sõltub dokumendi usaldusväärsus ja seega tõendusliк väärtus selle päritolust, koostamise oludest, adressaadist ning selle sisu mõistlikkusest ja usutavusest (Üldkohtu 15. märtsi 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95: Cimenteries CBR jt *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-491, punktid 1053 ja 1838).

104 Avaldustest võib pidada eriti suure tõendusliku väärtusega tõenditeks neid, mis on esiteks usaldusväärsed, teiseks tehtud ettevõtja enda nimel, kolmandaks tehtud isiku poolt, kellel on kutsetegevusest tulenev kohustus tegutseda ettevõtja huvides, neljandaks tehtud vastuolus avaldaja huvidega, viiendaks tehtud avalduse esemeks olevate asjaolude otsese tunnistaja poolt ja kuuendaks esitatud kirjalikult, koostatuna tahtlikult ja pärast põhjalikku läbimõtlemist (vt selle kohta eespool punktis 91 viidatud kohtuotsus JFE Engineering jt *vs.* komisjon, punktid 205–210).

105 Kuigi enamasti tuleb ebaseadusliku kartellikokkuleppe osaliste vabatahtlikesse tunnistustesse suhtuda teatud umbusaldusega, arvestades käesoleval juhul võimalust, et kartelliosalised püüavad vähendada oma osa rikkumises ja suurendada teiste osa, on siiski tõsi, et koostööteatise alusel trahvide eest kaitse saamise või trahvide vähendamise taotlemine iseenesest ei innusta süüks pandud kartellikokkuleppe teiste osaliste kohta moonutatud tõendite esitamist. Tegelikult võib igasugune katse komisjoni eksitada seada kahtluse alla taotleja puhtsüdamlikkuse ja koostöö täielikkuse ning seetõttu seada ohtu võimaluse, et talle koostööteatist täielikult kohaldatakse (vt selle kohta Üldkohtu 16. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-120/04: Peróxidos Orgánicos *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-4441, punkt 70).

106 Selles osas tuleb veel märkida, et komisjonile moonutatud tõendite esitamise võimalikud tagajärjed on isegi tõsisemad, kui – nagu ilmneb eespool punktis 101 – ettevõtja avaldust, millele vaieldakse vastu, tuleb kinnitada muude tõenditega. See asjaolu suurendab nimelt ohtu, et nii komisjon kui need teised ettevõtjad, keda süüdistatakse rikkumises osalemises, tuvastavad ebatäpsed avaldused.

107 Eespool viidatud kohtupraktika on analoogia alusel kohaldatav ka EMP lepingu artikli 53 lõikele 1.

Tõendid, millele tugineti vaidlustatud otsuses seoses hageja osalemisega kõnealuses rikkumises

– Sissejuhatavad märkused

108 Eespool punktis 92 toodud kohtupraktikat arvestades tuleb tõdeda, et kuna Üldkohtu ülesanne on hinnata, kas tõendid ja muud asjaolud, millele komisjon vaidlustatud otsuses tugineb, on hagejale omistatud rikkumise tõendamiseks piisavad, siis peab ta ka vaidlustatud otsuse põhjenduste üksikasjaliku analüüsi järel tuvastama tõendid, millele komisjon tugines selle tõendamise käigus, et hageja osales kõnealuses rikkumises.

109 Selles osas tuleb meenutada, et määruses nr 1/2003 sätestatud haldusmenetlus, mille viib läbi komisjon, jaguneb kaheks eraldiseisvaks ja teineteisele järgnevaks staadiumiks, millest kummalgi on oma sisemine loogika, nimelt esiteks eeluurimise

staadium ja teiseks võistleva menetluse staadium. Eeluurimise staadium, milles komisjon teostab määruses nr 1/2003 sätestatud uurimispädevust ja mis kestab kuni vastuväiteteatise esitamiseni, peab võimaldama komisjonil koguda kokku kõik asjassepuutuvad tõendid võimaliku konkurentsieeskirjade rikkumise asetleidmise kohta ja võtta esialgne seisukoht menetluse suuna ja edasise kulgemise kohta. Võistleva menetluse staadium, mis kestab vastuväiteteatise esitamisest kuni lõpliku otsuse tegemiseni, peab võimaldama komisjonil teha süükspandava rikkumise kohta lõplik otsus (vt analoogia alusel eespool punktis 96 viidatud Euroopa Kohtu otsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, punkt 183, ning 21. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-105/04 P: Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied *vs*. komisjon, EKL 2006, lk I-8725, punkt 38).

110 Eespool punktis 109 viidatud kohtupraktikast tuleneb, et nende tõendite tuvastamist puudutavat analüüsi saab Üldkohus läbi viia üksnes vaidlustatud otsuses neid põhjendusi sisaldava osa suhtes, kus komisjon kirjeldab haldusmenetluse võistleva menetluse staadiumi. Üksnes pärast seda, kui komisjon saab selles staadiumis hagejalt märkused eeluurimise staadiumi lõpus komisjoni esialgse seisukoha kohta, mis esitatakse vastuväiteteatises, võib komisjon otsustada, kas ta jääb esialgse seisukoha juurde või mitte, ning seega teha etteheidetava rikkumise kohta lõpliku otsuse.

111 Sellega seoses tuleb käesoleval juhul tõdeda, et vaidlustatud otsuse punkt 5.4.1.1 „Komisjoni hinnang ja järeldus" (vaidlustatud otsuse põhjendused 347–360) asub jaotises „5. [EÜ] artikli 81 ja [EMP lepingu] artikli 53 kohaldamine", mille alajaotisele 5.3.2, milles käsitletakse rikkumise laadi, järgneb osa 5.4, mis puudutab „[p]oolte esitatud

argumente vastusena vastuväiteteatises toodud asjaoludele ja komisjoni hinnangule". Osa 5.4 sisaldab alajaotist 5.4.1, milles on kokkuvõtvalt esitatud „[hageja] toodud argumendid". See viimane alajaotis sisaldab ise esimest ja ainsat punkti, nimelt punkti 5.4.1.1 „Komisjoni hinnang ja järeldus". Sellele punktile ei järgne punkt 5.4.1.2, vaid otse uus alajaotis 5.4.2 „Uralita esitatud argumendid".

112 Järelikult puudutavad punktis 5.4.1.1 asuvad komisjoni hinnangud eranditult hageja märkusi vastusena vastuväiteteatisele. Lisaks tuleb tõdeda, et selles punktis 5.4.1.1 toodud järeldused kujutavad haldusmenetluse võistleva menetluse staadiumi lõpus endast komisjoni lõppjäreldusi seoses hageja osalemisega kõnealuses rikkumises.

113 Eespool toodud kaalutlustest ning eespool punktis 109 meenutatud kohtupraktikast tuleneb, et iga otsene või kaudne viide punktis 5.4.1.1 otsuse nendele kaalutlustele, mis eelnevad nendele, mis asuvad selles punktis, nimelt põhjendused 347–360, võimaldavad komisjonil vaidlustatud otsuses põhjenduste esitamise staadiumis, nimelt võistleva menetluse staadiumis uuesti kasutada tõendeid, millele on viidatud varem selles otsuses. Kui seevastu punktis 5.4.1.1 puudub otsene või kaudne viide sellistele tõenditele, mida käsitletakse teistes põhjendustes, kui need, mida see punkt sisaldab, tuleb tõdeda, et võistleva menetluse lõppedes, mille komisjon viis läbi seoses asjaoludega, mida võib hagejale omistada, otsustas komisjon viimaks mitte tugineda sellistele tõenditele, selleks et näidata tema osalemist kõnealuses rikkumises. Lõpuks kui komisjon pärast seda, kui ta on saanud ettevõtja märkused vastuväiteteatisele, oma hinnangus nende tõendite kohta, mis tal olid eeluurimise staadiumi lõppedes, selleks et teha otsus kõnealuse ettevõtja osalemise kohta rikkumises, seab ise kahtluse

alla nende tõendite tõendusliku väärtuse, saab Üldkohus võtta vaid arvesse komisjoni selle hinnangu.

114 Kõnealuseid sissejuhatavaid märkusi arvestades tuleb tuvastada need elemendid, millele komisjoni käesoleval juhul otsustas võistleva menetluse lõppedes tugineda, selleks et tõendada, et hageja osales kõnealuses rikkumises, ning mis järelikult sisaldusid selles tõendite kogumis, mille tõi välja komisjon.

115 Sellega seoses tuleb märkida, et pooled nõustuvad asjaoluga, et tõendite kogum, mille komisjon tõi vaidlustatud otsuses välja selleks, et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises, põhineb kolme liiki tõenditel, nimelt:

– asjaolu, et hageja võttis omaks, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul;

– S-i (FC) märkmed, ja

– teiste kartelliosaliste avaldused.

116 Seevastu ei nõustu pooled, arvestades eeskätt vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 sõnastust, nende tõendite tõendusliku väärtusega hinnangu andmisel sellele, kas hageja osales kõnealuses rikkumises.

– Tõendid, millele komisjon algselt tugines vaidlustatud otsuses haldusmenetluse esialgse uurimise staadiumis

117 Vaidlustatud otsuse nende põhjenduste üksikasjalikust analüüsist, mis asuvad osas 4.3, mis puudutab kartelli ajalugu, niivõrd kui see on seotud perioodiga, mil hageja väidetavalt osales kõnealuses rikkumises, nimelt 16. detsembrist 1996 kuni 9. veebruarini 2000, ilmneb, et hageja või tema töötaja nimi on otseselt või kaudselt tuvastatud seoses komisjoni väljatoodud 21 sündmusega (edaspidi „21 sündmust").

118 Eespool punktis 110 sõnastatud märkusi arvestades tuleb analüüsida, millistele nendest 21 sündmusest otsustas komisjon punktis 5.4.1.1 tugineda haldusmenetluse võistleva menetluse staadiumi lõpus, selleks et tõendite kogumi abil tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises.

119 Selleks tuleb pärast seda, kui tuvastatud on tõendid, millele on sõnaselgelt tuginetud punktis 5.4.1.1, tõlgendada vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 sõnastust, selleks et tuvastada, kas komisjon vaikimisi tugines teistele tõenditele, et toetada oma järeldusi seoses hageja osalemisega kõnealuses rikkumises.

– Tõendid, millele komisjon sõnaselgelt tugines vaidlustatud otsuses haldusmenetluse võistleva menetluse staadiumi lõppedes

120 Vaidlustatud otsuse punktis 5.4.1.1, milles komisjon esitab hinnangud ja järeldused, mis ta tegi haldusmenetluse võistleva menetluse staadiumi lõppedes, toodud

põhjendustest, nimelt selle otsuse põhjendustest 347–360 ilmneb, et komisjon viitas sõnaselgelt otseselt või kaudselt viiele sündmusele nende 21 sündmuse seast, millele ta tugines algselt haldusmenetluse esialgse menetluse raames, et tõendada, et hageja osales kõnealuses rikkumises, nimelt:

– eelkõige vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, tsiteerides S-i (FC) märkmeid, toodud 16. detsembri 1996. aasta telefonivestlus S-i (FC) ja S-i (EKA) vahel, millele oli algselt viidatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 130;

– vaidlustatud otsuse põhjendustes 350 ja 356, viidates saadud suulistele avaldustele, kirjeldatud 14. oktoobri 1997. aasta Turu koosolek, millele oli algselt viidatud vaidlustatud otsuse põhjendustes 162–164;

– vaidlustatud otsuse põhjendustes 350 ja 356, viidates esiteks hageja omaksvõtule ning viidates teiseks vaidlustatud otsuse põhjenduste 182 ja 184 kaudu S-i (FC) märkmetele, kirjeldatud 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslik koosolek, millele oli algselt viidatud vaidlustatud otsuse põhjendustes 182–186;

– nimelt põhjenduses 349, viidates S-i (FC) märkmetele, 4. detsembri 1998. aasta telefonivestlus, millele oli algselt viidatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 219;

– ja viimaks põhjendustes 347 ja 349, viidates S-i (FC) märkmetele, 9. detsembri 1999. aasta telefonivestlus, millele oli algselt viidatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 258.

121 Kindlaks tuleb teha, kas komisjon viitas vaidlustatud otsuse punktis 5.4.1.1 vaikides muudele sündmustele, mis võivad kinnitada, et hageja osales kõnealuses rikkumises, ning selleks tuleb tõlgendada vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 sõnastust.

– Vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 tõlgendus

122 Nagu see ilmneb poolte kirjalikest dokumentidest, on vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 tõlgendamine oluline selleks, et tuvastada muud tõendid peale nende, millele komisjon on otseselt viidanud vaidlustatud otsuse punktis 5.4.1.1 ning millele komisjon tugines, selleks et kinnitada, et hageja osales kõnealuses rikkumises.

123 Hageja leiab, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 352 lükkas komisjon kõrvale kõik viited S-i (FC) märkmetele peale nende kolme viite, mis olid toodud selle otsuse põhjenduses 349. Komisjon vaidleb sellele tõlgendusele vastu.

124 Kohtuistungil vastusena Üldkohtu esitatud küsimustele tõlgenduse kohta, mis tuli anda vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 sõnastusele, märkis komisjon muu hulgas järgmist.

125 Esiteks eristas ta selles põhjenduses ühelt poolt vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 sõnaselgelt tehtud kolme viidet S-i (FC) märkmetele ning teiselt poolt muid tõendeid hageja vastu.

126 Mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 sõnaselgelt tehtud neid kolme viidet S-i (FC) märkmetele, mis puudutavad selle otsuse põhjendustes 130, 219 ja 258 kirjeldatud kolme sündmust, siis rõhutas komisjon asjaolu, et need kujutavad endast iseäranis suure tõendusjõuga tõendeid, kuna nende abil on võimalik tuvastada otsesed kontaktid kartelliosaliste ja hageja vahel.

127 Mis puudutab muid hageja vastu välja toodud tõendeid, siis ei pärine need otseselt viimaselt. Siiski ei ole need kohtupraktikat arvestades välistatud tõendite kogumist, millele tugines komisjon, et näidata, et hageja osales kõnealuses rikkumises.

128 Teiseks leidis komisjon, et sõnastus „[m]uudel juhtudel, kus […] [vaidlustatud] otsuses on viidatud [hagejale]", millega algas selle otsuse põhjendus 352, tuleb tõlgendada nii, et see puudutab viiteid hagejale, mis asuvad põhjendustes 220, 256, 305 ja 319, ning muid viiteid, mis on toodud põhjendustes 305 ja 319.

129 Kolmandaks, mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 teist ja kolmandat lauset osas, milles on märgitud, et komisjoni toimikus olevad tõendid ei ole piisavad ning et seda võetakse arvesse rikkumise kestusega seoses, siis märkis komisjon, et vastupidi hageja kinnitatule oli tal piisavalt tõendeid, et tõendada kõnealuses rikkumises hageja osalemise kestust, nimelt detsembrist 1996 kuni veebruarini 2000. Sellega seoses täpsustas ta, et kuigi tal olid muud tõendid, et tõendada sellist osalemist 1994. ja 1995. aastal ning 1996. aasta alguses, otsustas ta tugineda üksnes kõige tugevamatele tõenditele, mis tal on, nimelt „kolmele viitele" või „nendele kolmele lõigule", millest esimene oli „16. detsembri 1996. aasta telefonikõne".

130 Arvestades argumente, mille pooled esitasid oma kirjalikes dokumentides ning kohtuistungil, siis tuleb kõigepealt tõdeda, et eespool punktis 117 toodud 21 sündmuse hulgast 19 sündmust kirjeldati S-i (FC) märkmete alusel.

131 Edasi on S-i (FC) märkmetest tuletatud 19 sündmusest kolmele, nagu on märgitud eespool punktis 120 ning nagu kinnitas komisjon kohtuistungil, sõnaselgelt viidatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349. Nende kolme sündmuse puhul nõustuvad pooled, et need kolm viidet ei ole osa „[m]uudest juhtudest, kus […] [vaidlustatud] otsuses on viidatud [hagejale]", selle otsuse põhjenduse 352 tähenduses.

132 Viimaks, nagu ilmneb eespool punktist 120, on S-i (FC) märkmeid osas, milles need puudutavad 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikku koosolekut, sõnaselgelt mainitud vaidlustatud otsuse punkti 5.4.1.1 põhjendustes 350 ja 356 viitega selle otsuse põhjendustele 182 ja 184. Seega ei saa see S-i (FC) märkmetest tuletatud neljas viide enam olla osa „[m]uudest juhtudest, kus […] [vaidlustatud] otsuses on viidatud [hagejale]", selle otsuse põhjenduse 352 tähenduses.

133 Seevastu tuleb tõdeda, et S-i (FC) märkmetest tuletatud 15 muule sündmusele (edaspidi „15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes") ei ole vaidlustatud otsuse punktis 5.4.1.1 sõnaselgelt viidatud.

134 Esiteks, mis puudutab komisjoni antud selgitust, mille kohaselt sõnastus „[m]uudel juhtudel, kus […] [vaidlustatud] otsuses on viidatud [hagejale]", millega algab selle otsuse põhjendus 352, viitab vaidlustatud otsuse põhjendustele 220, 256, 305 ja 319 ning muudele põhjendustele, millele on viidatud nendes põhjendustes 305 ja 319 (nimelt põhjendused 130, 150, 184, 219, 229, 256 ja 258), siis tuleb küll möönda, et see

tõlgendus on lubatav, kuna vaidlustatud otsuse põhjendused 305 ja 319 puudutavad eeskätt selle otsuse nelja muud põhjendust, mis käsitlevad S-i (FC) märkmete sisu seoses nelja sündmusega, nimelt need, mis puudutavad vaidlustatud otsuse põhjendusi 150, 220, 229 ja 256. Siiski on selline selgitus sõnastuse „Muudel juhtudel, kus […] [vaidlustatud] otsuses on viidatud [hagejale]" tõlgendamiseks kas puudulik, kuna see hõlmab vaid nelja viidet 15 viitest S-i (FC) märkmetes hageja kohta, või asjakohatu, kuna nendes põhjendustes 305 ja 319 viidatakse samuti vaidlustatud otsuse põhjendustele 130, 184, 219 ja 258, millest kolm kujutavad endast kolme sõnaselget viidet hagejale, mis on tuletatud S-i (FC) märkmetest ja mis on toodud põhjenduses 349, või milles on seoses vaidlustatud otsuse põhjendusega 184 välja toodud S-i (FC) märkmete sisu 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosoleku kohta, millel vähemalt osalist osalemist möönis hageja sõnaselgelt. Seega ei saa Üldkohus nõustuda komisjoni selgitusega, millest tuleneb, et eespool toodud sõnastus, mis puudutab üksnes vaidlustatud otsuse põhjendusi 130, 150, 184, 219, 220, 229, 256, 258, 305 ja 319, on osaliselt puudulik ning osaliselt asjakohatu.

135 Järelikult tuleb tõdeda, et ainus tõlgendus, mis tuleb anda sõnastusele „[m]uudel juhtudel, kus […] [vaidlustatud] otsuses on viidatud [hagejale]", mis on toodud selle otsuse põhjenduses 352, on see, mille kohaselt peetakse nimetatud sõnastusega silmas 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes.

136 Teiseks tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 esimese lause teise osa enda sõnastusest nähtub, et komisjon nõustub samuti hagejaga, et S-i (FC) märkmetes toodud 15 muus viites hagejale sisalduv teave on hageja suhtes tõenäoliselt kaudse päritoluga. Selle teise osa sõnastuse enda kohaselt „nõustub komisjon äriühingu

argumendiga, mille kohaselt võib teave pärineda pigem kolmandalt isikult kui huvitatud isikult endalt". Järelikult tuleb tõdeda, et ta nõustus sõnaselgelt hageja argumendiga, nagu see on esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 345 (alajaotises 5.4.1 „[Hageja] esitatud argumendid") ning algselt toodud tema vastuse vastuväiteteatisele punktis 44.

137 Seda arvestades osutub vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 esimese lause teise osa otsene sõnastus käesoleval juhul määravaks, kuna see leidis aset haldusmenetluse võistleva menetluse staadiumis, mis – nagu on märgitud eespool punktis 109 – võimaldab komisjonil teha süükspandava rikkumise kohta lõplik otsus ning millega lõpeb see menetlus, käesoleval juhul hageja argumendi kasuks, mille ta esitas oma vastuses vastuväiteteatisele.

138 Kolmandaks tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 teine lause kinnitab seda hinnangut esimese lause ulatuse suhtes. Nimelt leiab komisjon selles sama moodi kaudselt, et tema toimikus ei ole „piisavalt tõendeid, mis võimaldavad kindlalt näidata, et kõnealune teave", nimelt 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes, „pärines otse hagejalt". Seega tuleb tõdeda, et selle järeldusega kinnitas komisjon, et tema toimikus asuvad tõendid ei võimalda tal õiguslikult piisavalt tõendada 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes.

139 Ülejäänud osas kinnitab osaliselt seda järeldust kirjeldus, mille komisjon andis oma eespool punktis 129 toodud lähenemisele tema valduses olevate tõendite kohta. Komisjon kinnitab selles otseselt, et ta otsustas lõpuks piirata hageja rikkumise perioodi nende tõendite abil, keskendudes kõige tugevamatele tõenditele, mis tal on, nimelt

kolmele viitele, millest esimene puudutab 16. detsembri 1996. aasta telefonivestlust, seega täpsemalt ja selgemalt öeldes kolm viidet, mis on sõnaselgelt tehtud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349.

140 Nii möönab komisjon, et vastupidi sellele, mis ta tegi seoses nende kolme viimase viitega ning S-i (FC) märkmetega seoses 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga, ei saa ta lähtuda 15 muust viitest hagejale S-i (FC) märkmetes, selleks et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises.

141 Seega tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 352 väljendas komisjon ise kahtlusi, kas 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes on usaldusväärsed, selleks et näidata, et hageja osales kõnealuses rikkumises.

142 Neljandaks tuleb tõdeda, et viimati nimetatud kaalutlust kinnitab vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 kolmanda lause sõnastus, milles komisjon ise teeb täiesti selged järeldused omaenda seisukohtadest selle kohta, et 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes ei ole usaldusväärsed, selleks et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises. Sel põhjusel kinnitab komisjon, et „[s]eda võetakse arvesse selle rikkumise kestuse puhul, mille eest [hageja] peab vastutama". Sellisest järeldusest ilmneb selgelt, et komisjon leidis, et arvestades tema toimikus asuvaid tõendeid, ei kujutanud 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes endast piisavalt usaldusväärseid tõendeid, selleks et näidata, et hageja osales kõnealuses rikkumises.

143 Seda hinnangut ei saa muuta selgitused, mille komisjon esitas kohtuistungil vastusena Üldkohtu esitatud küsimustele tähenduse kohta, mis tuleb tema arvates anda vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 kolmandale lausele. Sellega seoses pakkus komisjon välja järeldada, et vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 viimasel lausel, nimelt et „Seda võetakse arvesse selle rikkumise kestuse puhul, mille eest [hageja] peab vastutama", olid tõepoolest tagajärjed, kuna ta ei võtnud arvesse tõendeid, mis tal olid 16. detsembrile 1996 eelneva perioodi kohta, selleks et iseloomustada hageja osalemist rikkumises ajavahemikus 1994. aastast kuni 1996. aasta alguseni.

144 Sellise tõlgendusega, mille kohaselt puudutasid vaidlustatud otsuse põhjenduses 352 tagasi lükatud tõendid ajavahemikku enne 16. detsembrit 1996, ei saa nõustuda nimelt kahel järgmisel põhjusel.

145 Esiteks tuleb tõdeda, et mitte ükski vaidlustatud otsuse põhjendustes 305 ja 319 toodud kaalutlustest, millele viitab komisjon, et tõlgendada sõnastust „Muudel juhtudel, kus […] [vaidlustatud] otsuses on viidatud [hagejale]", ei puuduta sündmust, mis leidis aset enne kuupäeva, mil hageja osalemine kõnealuses rikkumises algas, nimelt komisjoni arvates 16. detsembril 1996. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 352 komisjoni toodud kaalutlustest kogumis ilmneb, et need on hoopis komisjoni toimiku puudused seoses „[m]uude[…] juhtude[ga], kus […] [vaidlustatud] otsuses on viidatud [hagejale]", mille tõttu ta leidis, et need puudused „võetakse arvesse selle rikkumise kestuse puhul, mille eest [hageja] peab vastutama".

146 Teiseks läheb see tõlgendus vastuollu lähenemisega, mida komisjon kirjeldas kõige viimasena kohtuistungil ning mis on muu hulgas esitatud eespool punktis 139.

147 Nii ilmneb vaidlustatud otsuse põhjenduses 352 komisjoni toodud sõnastuse selgest laadist, et selles nende põhjenduste staadiumis, mis punkti 5.4.1.1 pealkirja enda alusel olid ette nähtud hageja märkustele komisjoni poolt hinnangu andmiseks ja nende osas järelduste tegemiseks, olles põhjendusteks, mis lõpetavad haldusmenetluse võistleva menetluse staadiumi, otsustas ta jätta need 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes välja tõendite hulgast, mida võis kasutada hageja vastu.

148 Viiendaks tuleb lisada, et erinevalt komisjoni väidetust ei leidnud komisjon ühelgi hetkel vaidlustatud otsuse põhjenduses 352 ega punkti 5.4.1.1 muudes põhjendustes, et kuigi 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes ei olnud usaldusväärsed, moodustasid need osa tõendite kogumist, millele ta viitas, selleks et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises.

149 Vastupidi ilmneb punkti 5.4.1.1 põhjenduste üldisest kontekstist, et kõigepealt eristas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 349–351, nagu on märgitud eespool punktis 131, ühelt poolt vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 toodud kolme viidet ja neid, mis puudutavad 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikku koosolekut, ning teiselt poolt 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes. Samuti tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 351 selgitas komisjon hageja reaktsiooni kolmele viitele, mis olid toodud selle otsuse põhjenduses 349.

150 Seejärel viitas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 352 täiesti otseselt „[m]uudel[e] juhtudel[e], kus […] on viidatud [hagejale]", nimelt 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes, nii et sellest sõnastusest, millega algab selle põhjenduse esimene lause, ilmneb komisjoni selge tahe tuvastada S-i (FC) märkmetes teine kategooria viiteid hagejale. Ülejäänud osas tuleb märkida, et oma kirjalikes dokumentides

kinnitas komisjon, et ta ei vaidle vastu sellele, et ta liigitas S-i (FC) märkmetest tuletatud viited „nende tõendusliku väärtuse alusel" (vt eespool punkt 67). Nendes samades kirjalikes dokumentides kinnitab ta, nagu on märgitud eespool punktis 147, et 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes peale nende, mis on toodud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, lükati kõrvale, kuna need ei olnud piisavad, et tõendada tema salajast tegevust.

151 Siiski leiab komisjon, et vaatamata sellele, et 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes ei olnud usaldusväärsed, oleks ta võinud need lisada tõendite kogumile, millele ta tugines.

152 Esiteks viitas komisjon selle etteheite toetuseks kohtuistungil vaidlustatud otsuse põhjendustele 305 ja 319, kus S-i (FC) märkmete muud väljavõtted olid sõnaselgelt esitatud tõenditena hageja vastu.

153 Selline argument ei ole tulemuslik, kuna vaidlustatud otsuse põhjendustele 305 ja 319 eelnevad hageja märkused vastuväiteteatise kohta (alljaotis 5.4.1) ning vaidlustatud otsuse põhjenduses 352 on vastusena hageja nendele märkustele komisjon möönnud – nagu ta kinnitab oma kirjalikes dokumentides –, et ta ei saa kasutada neid 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes, selleks et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises. Nii tuleb tõdeda, et selle otsuse põhjenduse 352 sõnastus ei jäta ruumi mingiks kahtluseks selles osas, millise tähenduse andis komisjon võistleva haldusmenetluse lõppedes nendele muudele viidetele.

154 Teiseks märgib komisjon, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 357 ja 358 rajas ta oma etteheited hagejale üldiselt S-i (FC) märkmetele ning ta ei piirdu kolme viitega, mis on toodud selle otsuse põhjenduses 349.

155 Kõigepealt, mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjendust 357, siis tuleb tõdeda, et selles on tõepoolest sõnaselgelt viidatud S-i (FC) märkmetele. Siiski ei saa sellisest viitest järeldada, et komisjon pidas sellega silmas kõiki 19 viidet hagejale S-i (FC) märkmetes. Arvestades siiski komisjoni järeldust vaidlustatud otsuse põhjenduses 352, ei saa selline üldine viide komisjoni toodud tõendite kogumi puhul vastata täpsuse kriteeriumidele, mille järgimine on eespool punktis 96 toodud kohtupraktika kohaselt nõutav. Seda enam on see nii käesoleval juhul, kuna S-i (FC) märkmed moodustavad ilmse osa tõenditest, mida komisjon kasutas hageja vastu, nimelt 21 sündmusest 19, mille puhul viidati hagejale nimeliselt. Igal juhul, kui nõustuda komisjoni selle argumendiga, mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjenduses 357 tema tehtud viidet S-i (FC) märkmetele, siis tooks see endaga kaasa ületamatu vastuolu nende kahe põhjenduse ja selle otsuse põhjenduse 352 selge sõnastuse vahel.

156 Järelikult tuleb tõdeda, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 357 asuv viide S-i (FC) märkmetele puudutab üksnes kolme viidet, mis on toodud selle otsuse põhjenduses 349, ning S-i (FC) märkmeid 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosoleku kohta.

157 Edasi, mis puudutab vaidlustatud otsuse põhjendust 358, siis komisjon viitab selles abstraktselt ja üldiselt kõigile „asjaolude toimumise ajast pärinevatele dokumentaalsetele tõenditele (viidatud alajaotises 4.3)". Eespool punktis 117 toodud 21 sündmusest ilmneb siiski, et rikkumise perioodi jooksul, mille komisjon võttis aluseks hageja suhtes, kujutasid üksnes S-i (FC) märkmed niisuguseid selleaegseid tõendeid, mis

sõnaselgelt viitasid otseselt või kaudselt hagejale. Olgu märgitud, et W. (EKA) märkuste lõigud, mille komisjon tõi välja vaidlustatud otsuse põhjendustes 162–164 ning mis puudutasid 14. oktoobri 1997. aasta Turu koosolekut, ei viita kuidagi hagejale. Seega tuleb tõdeda, et sarnaselt vaidlustatud otsuse põhjenduses 357 toodud viitega S-i (FC) märkmetele ei saa sellisest viitest S-i (FC) märkmetele selle abstraktse ja üldise laadi tõttu järeldada, nagu väidab komisjon, et nii tugines ta kõigile nendest märkmetest tuletatud viidetele, sealhulgas 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes, mille ta siiski jättis välja vaidlustatud otsuse põhjendusest 352, selleks et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises. Kui komisjoni argumendiga tuleks nõustuda, tooks see igal juhul samadel põhjustel kui need, mis on esitatud seoses vaidlustatud otsuse põhjendusega 357, kaasa ületamatu vastuolu järelduste, mis ta tegi vaidlustatud otsuse põhjenduses 352, ning muude põhjenduste vahel, mis on esitatud selle otsuse punktis 5.4.1.1.

158 Järelikult tuleb tõdeda, et viide vaidlustatud otsuse põhjenduses 358 kõigile „asjaolude toimumise ajast pärinevatele dokumentaalsetele tõenditele (viidatud alajaotises 4.3)" puudutab vaid selle sama otsuse põhjenduses 349 toodud kolme viidet ning S-i (FC) märkmeid 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosoleku kohta.

159 Viimaks ja kolmandaks väidab komisjon, et kohtupraktikast tuleneb, et asjaolu, et teave on esitatud kaudselt või et see on teisese tähtsusega, ei mõjuta kuidagi võimalust kasutada seda tõendina. Nagu see siiski käesoleval juhul ilmneb nii vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 selgest sõnastusest kui ka komisjoni enda kirjalikest dokumentidest, otsustas viimane haldusmenetluse võistleva menetluse staadiumis tingimusteta jätta välja need 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes.

160 Järelikult, kuna vaidlustatud otsuses ei möönnud komisjon põhjenduse 352 kahes esimeses lauses üksnes seda, et 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes on nõrga tõendusliku väärtusega, vaid eeskätt tõdes sama põhjenduse kolmandas lauses, et ta ei saa tugineda nendele viidetele S-i (FC) märkmetes, selleks et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises, siis tuleb tõdeda, et ta pidi märkima otse, kas tema edasine kavatsus oli siiski tõdeda, et neid samu viiteid saab tõendite kogumis arvesse võtta.

161 Siiski ei püüdnud komisjon mitte kordagi vahemikus vaidlustatud otsuse põhjendusest 353 kuni põhjenduseni 356 tõendite kogumiga uuesti liita 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes, selleks et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises.

162 Eespool toodud kaalutlustest kogumis ilmneb, et komisjon otsustas vaidlustatud otsuse põhjenduses 352 õigesti, et välja tuleb jätta 15 muud viidet hagejale S-i (FC) märkmetes teda süüstavate tõendite hulgast ning seda ka tõendite kogumist, millele komisjon tugines.

– Järeldus, mis puudutab hageja puhul arvesse võetud tõendite tuvastamist seoses tema väidetava osalemisega kõnealuses rikkumises

163 Kõigepealt tuleb esiteks tõdeda, et vaidlustatud otsuse punkti 5.4.1.1 mitte üheski kohas ei maini komisjon 9. veebruari 2000. aasta kuupäeva, mis tähistaks kõnealuses

rikkumises hageja osalemise lõppu. Ka ei esita ta mis tahes tõendit kõnealuses rikkumises hageja osalemise lõppkuupäeva kindlaksmääramise kohta.

164 Teiseks väidab komisjon vastusena hageja vastavatele argumentidele (vt eespool punkt 57), et väheoluline on see, et hageja ei kuulnud väljaspool CEFIC 9. veebruari 2000. aasta ametlikku koosolekut EKA avaldust, kuna kartell oli selleks kuupäevaks lõppenud. Igal juhul leiab komisjon, et asjaolu, et hageja märgib, et ta ei kuulnud seda avaldust, kujutab endast tõsist märki tema osalemise kohta 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul.

165 Sellegipoolest tuleb kõigepealt tõdeda, et tulemuslikud ei ole komisjoni need argumendid, millega püütakse vähendada kõnealuses rikkumises hageja väidetava osalemise lõppkuupäeva kindlaksmääramise tähtsust. Nimelt tuleb meenutada, et rikkumise kestus, mis toob kaasa selle, et rikkumise lõppkuupäev on teada, kujutab endast ühte peamist elementi rikkumise puhul, mille tõendamise kohustus lasub komisjonil (eespool punktis 105 viidatud kohtuotsus Peróxidos Orgánicos *vs*. komisjon, punkt 52). Järelikult pidi komisjon käesoleval juhul tõendama hageja osalemist 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul.

166 Lisaks oli kõnealuses rikkumises hageja väidetava rikkumise lõppkuupäeva komisjoni poolt kindlaksmääramine seda enam käesoleval juhul oluline, kuna hageja märkuste punktidest 48 ja 49 vastuväiteteatisele, nagu ka tema kirjalikest dokumentidest käesolevas kohtuasjas ilmneb, et hageja vaidles sõnaselgelt vastu sellele, et ta osales 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul. Seega tuleb tõdeda, et komisjon jättis punktis 5.4.1.1, milles ta pidi hindama hageja märkusi vastuväiteteatisele ja viimaks tegema kõnealusest haldusmenetlusest järeldusi, selgitamata põhjused, miks ta

lõpuks vaatamata hageja märkustele leidis, et viimane osales 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul.

167 Kolmandaks tuleb igal juhul märkida, et nagu komisjon ise möönab, siis alles viimaks vaidlustatud otsuse põhjenduses 488, mis asub jaotise „7. Rikkumise kestus" osas 7.1 „Alguse ja lõpu kuupäev", väidab ta, viidates nimelt vaidlustatud otsuse põhjendusele 283, mis asub kartelli ajalugu puudutavas osas 4.3, et ta tegi kindlaks rikkumises kartelliosaliste osalemise lõppemise kuupäeva ning tegi sellest omad järeldused.

168 Nii vaidlustatud otsuse põhjenduses 488 kui ka põhjenduses 283, millele eelmine viitab, loeb komisjon 9. veebruari 2000 kuupäevaks, mil väljaspool CEFIC sama kuupäeva ametlikku koosolekut Brüsselis leidis aset kartelliosaliste ebaseaduslik koosolek. Samuti tuleb märkida, et komisjoni põhjendused, mille ta esitas selleks, et kasutada 9. veebruari 2000. aasta kuupäeva rikkumise perioodi lõpu tähistamiseks hageja puhul, on kahetähenduslikud ja vastuolulised.

169 Nii kinnitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 283, et 9. veebruaril 2000 toimus Brüsselis CEFIC ametlik koosolek, millel osales hageja. Samast põhjendusest tuleneb, et väljaspool seda koosolekut teavitas S. (EKA) „oma kolleege, et ta keeldub osalemast mis tahes aruteludel konkurentidega". Seega tuleb tõdeda, et kuigi komisjon kinnitab vaidlustatud otsuse põhjenduses 283 selgelt, et EKA, Arkema France'i ja hageja osalemine CEFIC ametlikul koosolekul ilmneb tema toimikus asuvatest tõenditest, ei esita ta seevastu ühtegi tõendit hageja osalemise kohta 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul, mille käigus tegi S. (EKA) väidetavalt oma avalduse EKA nimel. Lisaks ei tuvasta komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 283 isegi seda, et

ebaseaduslik koosolek toimus väljaspool CEFIC 9. veebruari 2000. aasta ametlikku koosolekut. Ta viitab pelgalt EKA nimel tehtud avaldusele „väljaspool" CEFIC sama päeva ametlikku „koosolekut".

170 Järelikult ilmneb eespool toodud kaalutlustest, et komisjon piirdus vaidlustatud otsuse põhjenduses 283 eeldusega, et hageja osalemine 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul tulenes tema osalemisest CEFIC 9. veebruari 2000. aasta ametlikul koosolekul. Selline eeldus ei ole piisav, kuna oma märkustes vastuväiteteatisele vaidles hageja sõnaselgelt vastu, et ta osales 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul. Peale selle tuleb märkida, et vaidlustatud otsuses ei väida komisjon mitte üheski punktis, et CEFIC ametlikel koosolekutel osalejad kindlasti osalesid kartelli koosolekutel, mis peeti väljaspool ametlikke koosolekuid. Viimaks kinnitab ta vaidlustatud otsuse põhjenduses 76, et tippjuhtkonna tasandil toimusid arutelud mitmepoolsetel koosolekutel, sageli väljaspool CEFIC naatriumkloraadi töögrupi koosolekuid.

171 See, kuidas komisjon ajas meelega segamini CEFIC 9. veebruari 2000. aasta ametliku koosoleku ja sama päeva ebaseadusliku koosoleku, on toodud vaidlustatud otsuse põhjenduses 488, kui ta kinnitas, ilma et ta oleks oma seisukoha toetuseks esitanud mis tahes tõendit ning viidates üksnes vaidlustatud otsuse põhjendusele 283, et „viimane konkurentsivastane koosolek, millel EKA, Arkema France ja [hageja] osalesid, toimus 9. veebruaril 2000", ning et „[hageja] osales otse 9. veebruari 2000. aasta koosolekul". Siiski tuleb uuesti tõdeda, et kuna mitte ühelgi hetkel komisjon ei väitnud ega ka tõendanud, et CEFIC ametlikel koosolekutel osalemine tähendas väljaspool neid koosolekuid peetud konkurentsivastastel koosolekutel viibimist, siis väidab hageja õigesti, et

komisjon ei esitanud ühtegi tõendit tema osalemise kohta 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul, mis oli ainus sel päeval peetud kartellikoosolek.

172 Viimaks tuleneb vaidlustatud otsuse I lisast sõnaselgelt, et hagejat ei loetud isikuks, kes osales 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul. Oma kirjalikes dokumentides tugines komisjon selles osas pelgale sisulisele veale. Sellegipoolest ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 69 ning vaidlustatud otsuse 114. joonealusest märkusest, et selle otsuse I lisa sisaldab loetelu 72 konkurentsivastasest kontaktist, millel kõnealused kartelliosalised osalesid. Järelikult viitab vaidlustatud otsuse I lisas esitatud tabeli viimane rida selgelt komisjoni tuvastatud 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikule koosolekule, mitte aga CEFIC sama päeva ametlikule koosolekule. Arvestades aga vaidlustatud otsuse põhjendusi ning toimikus asuvaid tõendeid, siis mitte miski ei kinnita seda, nagu väidab komisjon, et hageja osales sellel kartellikoosolekul, ning järelikult ei saa järeldada, et asjaolu, et hagejat ei loetud vaidlustatud otsuse I lisas isikuks, kes osales 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul, tulenes pelgast sisulisest veast.

173 Eespool toodud kaalutlustest kogumis ilmneb, et kuna puudub mis tahes tõend, millest komisjon sellega seoses lähtus, siis väidab komisjon valesti, et hageja osalemine rikkumises lõppes 9. veebruaril 2000. Järelikult tuleb põhjendatuks lugeda hageja argument, et komisjon ei ole tõendanud, et ta osales 9. veebruari 2000. aasta ebaseaduslikul koosolekul. Seega ei saanud komisjon tugineda sellele, et see kuupäev tähistab hageja osalemise lõppemist kõnealuses rikkumises.

174 Teiseks mis puudutab esiteks asjaolude asetleidmise ajast pärinevaid käsikirjalisi tõendeid, siis ilmneb eespool toodud kaalutlustest kogumis, et esiteks on tegemist vaid S-i (FC) märkmetest tehtud viidetega. Teiseks tugines komisjon haldusmenetluse võistleva menetluse staadiumi lõpus S-i (FC) märkmetest tehtud 19 viite hulgast,

millele esialgu tugineti haldusmenetluse esialgse etapi lõpus seoses kõnealuse rikkumise perioodiga, üksnes kolmele S-i (FC) märkmetest tehtud viitele, mis olid esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, ning viitele 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikule koosolekule tõendite kogumis, et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises. S-i (FC) märkmetest tehtud ülejäänud 15 viite osas hagejale tuleb tõdeda, et need olid kõnealusest tõendite kogumist välja jäetud vaidlustatud otsuse põhjenduses 352, kuna neil puudus tõenduslik väärtus.

175 Teiseks, mis puudutab hageja konkurentide avaldusi, mille komisjon lisas tõendite kogumisse, kuna nendega on võimalik tõendada tema osalemist kõnealuses rikkumises, siis ilmneb komisjoni aluseks võetud tõenditest, mis on toodud eespool punktides 117 ja 120, et rikkumisperioodi jooksul, mille komisjon määras kindlaks hageja suhtes, on tegemist EKA avalduste ja FC avaldustega, mitte aga ühegi teise äriühingu omaga. Seega tuleb tõdeda, et komisjon ei tuginenud haldusmenetluse esialgses staadiumis ega võistleva menetluse staadiumi lõpus Arkema France'i avaldustele, nimelt need, millele on viidatud eespool punktis 6 ning mis on lisatud hagiavalduse lisasse A.3, selleks et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises.

176 Kolmandaks tugines komisjon asjaolule, et hageja võttis omaks, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul. Kõnealuse osalemise ulatuse kindlaksmääramiseks tugines komisjon S-i (FC) märkmetele selle koosoleku kohta ning FC ja EKA avaldustele.

177 Võttes arvesse eespool punktides 163–176 toodud kaalutlusi, tuleb kõigepealt hinnata nende tõendite tõenduslikku väärtust, millele tugines komisjon, ning seejärel

hinnata, kas need elemendid on piisavad tõendid selleks, et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises.

Hageja puhul arvesse võetud tõendite tõenduslik väärtus

– Hageja kõnealuses rikkumises otsese osalemisega samast ajast pärinevad kirjalikud tõendid

178 Alustuseks tuleb 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikku koosolekut puudutavate S-i (FC) märkmete tõendusliku väärtuse analüüsimise asemel viidata selle asjaolu analüüsile, et hageja võttis omaks, et ta osales sellel koosolekul (vt allpool punktid 216–218).

179 Kõigepealt tuleb seoses S-i (FC) märkmetest hagejale tehtud kolme viitega, mis on toodud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, esiteks tõdeda, et arvestades märkusi, mille pooled tegid oma kirjalikes dokumentides, ning nende vastuseid küsimustele, mille Üldkohus esitas neile kas kirjalikult või kohtuistungil, on S-i (FC) märkmed, nagu need asuvad komisjoni toimikus, nimelt masinakirjas märkmed S-i (FC) poolt sellesse formaati ümber trükitud ja soome keelest inglise keelde tõlgitud soomekeelsetest käsikirjalistest märkmetest, mille ta ise tegi iga sündmuse puhul, millest ta teatab ja mida ta kirjeldab. Selles osas tuleb vaatamata teatavatele formaalsetele või terminoloogilistele parandustele, mis puudutab teatavaid lõike, mille puhul juhtis Üldkohus komisjoni tähelepanu kohtuistungil, tõdeda, et niivõrd kui toimikus asuvad märkmed on täpselt tõlgitud ja ümber kirjutatud algselt S-i (FC) tehtud käsikirjalistest märkmetest ning viimased käsikirjalised märkmed on S-i (FC) tehtud asjaolude asetleidmise ajal, tuleb nende märkmete masinakirjas ingliskeelset versiooni käsitleda

kirjaliku tõendina, mis pärineb rikkumisega samast ajast. Järelikult kujutavad kolm viidet S-i (FC) märkmetele, nagu need on toodud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, endast selliseid tõendeid.

180 Täpsemalt, mis puudutab esiteks S-i (FC) tehtud märkmeid seoses oma 16. detsembri 1996. aasta telefonivestluse kohta S-iga (EKA), siis esimene kinnitas, et tal olid arutelud hagejaga. Nendes märkmetes S-i (FC) ümberkirjutatud lõigus, millele komisjon tugines vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 ning mis puudutab kõnealust 16. detsembri 1996. aasta koosolekut, on märgitud: „[KONFIDENTSIAALNE]". Samuti on kõnealust koosolekut puudutava põhjenduse 349 selles osas viidatud vaidlustatud otsuse põhjendusele 130. Selles põhjenduses leiab komisjon, et ta on arvamusel, et see tõend kinnitab hageja osalemist kartellis, kuna tal oli õigusvastane kontakt konkurendiga.

181 Teiseks, mis puudutab S-i (FC) tehtud märkmeid tema 4. detsembri 1998. aasta telefonivestluse kohta S-iga (EKA), siis viimane märkis, et Arkema France'il oli arutelu hagejaga. Nendes märkmetes S-i (FC) ümberkirjutatud lõik, millele komisjon tugines vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 ning mis puudutab kõnealust 4. detsembri 1998. aasta koosolekut, kõlab järgmiselt: „[KONFIDENTSIAALNE]". Kõnealust koosolekut puudutava põhjenduse 349 selles osas on samuti viidatud vaidlustatud otsuse põhjendusele 219, milles on sama tsitaat uuesti esitatud.

182 Kolmandaks, mis puudutab S-i (FC) tehtud märkmeid oma 9. detsembri 1999. aasta telefonivestluse kohta L-iga (Arkema France), siis üks neist märkis, et tal oli hagejaga arutelu. Viimase telefonivestluse osas märgib komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, et ta ei suutnud täpsustada, kummal neist kahest vestlejast oli hagejaga

arutelu. Vastupidi sellele, mida komisjon leiab vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, ei ole selline ebatäpsus tähtsusetu. Vahendajate arvu mitmekordistumise tagajärg on kõnealuseid kontakte puudutava tõendi usaldusväärsuse vähenemine. Järelikult oleks selle ümberkirjutuse usaldusväärsuse aste suurem siis, kui S-il (FC) oleks olnud see vestlus hagejaga, mitte aga siis, kui L. (Arkema France) oleks hagejaga vestelnud.

183 Lisaks tuleb endiselt selle 9. detsembri 1999. aasta telefonivestluse osas märkida, et S-i (FC) märkmete vastav lõik, nagu komisjon on selle esitanud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, kõlab järgmiselt: „[KONFIDENTSIAALNE]". Samuti viidatakse kõnealust koosolekut puudutava põhjenduse 349 selles osas vaidlustatud otsuse põhjendusele 258. Viimati nimetatud põhjenduses leiab komisjon, et kõnealusel juhul arutlesid kaks vestlejat vajaduse üle jõuda uuele üldisele kokkuleppele konkurentide vahel. Lisaks eespool nimetatud lõigule, nagu komisjon viitas sellele vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, on ilmne, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 258 toodud S-i (FC) märkmetes on täpsustatud järgmist:

„[KONFIDENTSIAALNE]"

184 Teiseks tuleb meenutada, et nagu ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 350, kinnitavad S-i (FC) märkmetest tuletatud kolm viidet hagejale, mis on esitatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, komisjoni arvates selgelt otseseid telefonikontakte hagejaga ning näitavad ilmselt, et viimane osales otseselt üldistes hinnakokkulepetes. Lisaks ilmneb komisjoni kirjalikest dokumentidest ja tema vastustest Üldkohtu esitatud küsimustele kohtuistungil, et esiteks on need kolm tõendit eriti määrava tähtsusega ning kujutavad endast seega peamisi süüstavaid tõendeid hageja suhtes, et tõendada, et ta osales ühes, jätkuvas ja Euroopa seisukohast olulises rikkumises,

mida komisjon uuris, ja et teiseks ei vaielnud hageja vastu nendele avaldustele ning et viimaks süüstavad need asjaolude asetleidmise ajast pärinevad tõendid iseäranis tugevalt hagejat, olemata siiski ainsad komisjoni kogutud tõendid. Seevastu vaidleb hageja seoses tema väidetava osalemisega kõnealuses rikkumises vastu kõnealustele asjaolude toimumise ajast pärinevatele tõenditele.

185 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et vastupidi komisjoni väidetule vaidles hageja oma vastuses vastuväiteteatisele vastu (vt eeskätt tema vastuse vastuväiteteatisele punkt 76) S-i (FC) märkmete, iseäranis aga 16. detsembri 1996. aasta telefonivestlust puudutavate märkmete tõenduslikule väärtusele.

186 Teiseks tuleb üldiselt tõdeda, et erinevalt komisjoni väidetust kujutavad need S-i (FC) märkmetest tehtud kolm viidet hagejale, nagu on toodud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, endast kaudseid tõendeid hageja väidetava osalemise kohta kõnealuses rikkumises.

187 Nendest kolmest viitest selgub, et telefonivestluste ajal S-i (FC) ja S-i (EKA) vahel (16. detsembri 1996. aasta ja 4. detsembri 1998. aasta vestlused) või S-i (FC) ja L-i (Arkema France) vahel (9. detsembri 1999. aasta vestlus) toimus arutelu kas S-i (FC) ja hageja vahel (vt S-i (FC) märkmed oma 16. detsembri 1996. aasta ja 9. detsembri 1999. aasta vestluste kohta, kui komisjoni sellekohaseid kõhklusi arvestades tuleb leida, et viimati nimetatud telefonivestlus toimus S-i (FC) ja hageja vahel), või Arkema France'i ja hageja vahel (vt S-i (FC) märkmed oma 4. detsembri 1998. aasta vestluse kohta).

188 Järelikult, nagu väidab hageja, piirdutakse nendes kolmes viites, mida on mainitud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 ja mis tulenevad S-i (FC) märkmetest, sellise väidetava vestluse kaudse kirjeldamisega, mis toimus hageja ühe konkurendi ja hageja vahel enne sündmust, mida iga viide kaudselt puudutab. Neil asjaoludel on kõnealuste tõendite tõenduslik väärtus nõrgestatud, kuna need ei tõenda ise vahetult, et hageja kõnealuses rikkumises osales. Selleks et niisugused märkmed saaksid olla otsene tõend hageja osalemise kohta, peaks komisjon olema selle tõendi saanud otse hageja juurest (näiteks tema ruumide läbiotsimisel, mida käesoleval juhul ei toimunud) või peaks olema tegemist asjaolude toimumise ajast pärinevate käsikirjaliste märkmetega (nagu S-i (FC) märkmed), millest nähtuks märkmete koostaja ja hageja vahelise vestluse sisu. Käesolevas asjas ei kujuta ükski nendest kolmest viitest, mis tulenevad S-i (FC) märkmetest ja millest komisjon on vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 lähtunud, endast niisugust otsest tõendit hageja osalemise kohta kõnealuses rikkumises.

189 Seega, kuigi S-i (FC) märkmetest tulenevad kolm viidet hagejale, nii nagu neid on mainitud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, kujutavad endast rikkumise ajast pärinevaid tõendeid, mis puudutavad rikkumist iseloomustada võivaid sündmusi, tuleb siiski tõdeda, et need ei pärine nende sündmuste toimumise ajast, millega hageja otseselt seotud oli. Neil asjaoludel tuleb vaatamata sellele, et kõnealused kolm viidet puudutavad rikkumisperioodil toimunud sündmusi, kontrollida, et muud tõendid kinnitaksid neid piisavalt, selleks et neid saaks pidada tõendavateks.

190 Mis puudutab kolmandaks S-i (FC) ja hageja vahelisi väidetavaid vestlusi, nii nagu neid on mainitud S-i (FC) märkmetes seoses 16. detsembri 1996. aasta või ka 9. detsembri 1999. aasta telefonivestlustega, ning jällegi kui komisjoni sellekohaseid kõhklusi arvestades tuleb leida, et viimati nimetatud telefonivestlus toimus S-i (FC) ja

hageja vahel, siis on üllatav, et S. (FC) ei kajastanud oma märkmetes nende vestluste sisu.

191 Nagu nimelt ilmneb toimikumaterjalidest ja eriti S-i (FC) märkmete väljavõttest, oli viimasel ilmselgelt harjumus kirjeldada oma märkmetes (telefoni teel või koosolekutel) peetud vestlusi FC konkurentidega. Seda annab komisjon ka mõista vaidlustatud otsuse põhjenduse 351 viimases lauses, kui ta kinnitab, et „[S-i (FC)] märkmed on nende koosolekute ja telefonivestluste protokollid või ümberjutustused, milles ta ise osales". Tuleb siiski tõdeda, et nendes märkmetes puudub otse S-i (FC) ja hageja vahel toimunud telefonivestluse igasugune protokoll või ümberjutustus.

192 Neljandaks tuleb tõdeda, et komisjoni poolt S-i (FC) ärakuulamise transkriptsioonist ilmneb, et ärakuulamisel ei maininud ta ega kinnitanud seega hagejaga nende kahe vestluse toimumist, nii nagu neile on viidatud tema 16. detsembri 1996. aasta ja 9. detsembri 1999. aasta vestlusi käsitlevates märkmetes. Samuti märgib Üldkohus, et komisjon ei pidanud isegi vajalikuks samal ärakuulamisel paluda S-ilt (FC) selgitusi väidetavalt hagejaga peetud telefonivestluste ümberjutustuste puudumise kohta tema märkmetes ega ka nende vestluste sisu kohta ega isegi mitte tähenduse kohta, mis tuleb omistada hagejat puudutavale kolmele viitele, mis tulenevad tema märkmetest ja mida on mainitud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349.

193 Kolmandaks tuleb eespool punktides 184–192 toodud kaalutlusi arvestades hinnata tõenduslikku väärtust, mis tuleb omistada igale vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 mainitud kolmest viitest.

194 Mis puudutab esiteks S-i (FC) märkmeid 16. detsembri 1996. aasta telefonivestluse kohta, siis võib tõepoolest möönda, et nendes märkmetes sisalduv lause, mille komisjon on vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 esile toonud, ehk „[KONFIDENTSIAALNE]", võib endast kujutada ühe kartelliosalise ja hageja vaheliste otsekontaktide olemasolu puudutava tõendi alget.

195 Nagu märgiti eespool punktides 186–192 esitatud üldiste kaalutluste hulgas, tuleb siiski tõdeda, et ei ole olemas S-i (FC) märkmeid, mis otse käsitleksid tema väidetavat vestlust hagejaga, millele on viidatud tema märkmetes 16. detsembri 1996. aasta telefonivestluse kohta. Samuti ei leidu tema ärakuulamise transkriptsioonis mingit teavet 16. detsembri 1996. aasta telefonivestluse ega ka selle varasema vestluse kohta hagejaga. Lisaks ei esitanud komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 130, mis käsitleb kõnealust telefonivestlust, ühtegi muud tõendit, mis võiks anda S-i (FC) märkmetele selles suhtes piisava tõendusliku väärtuse. Peale selle tuleb tõdeda, et EKA avaldustest ei ilmne mingeid andmeid, mis võiksid kinnitada 16. detsembri 1996. aasta telefonivestluse sisu, nii nagu seda on kirjeldatud S-i (FC) märkmetes.

196 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et kuna puuduvad igasugused tõendid, mis kinnitaksid S-i (FC) märkmeid 16. detsembri 1996. aasta telefonivestluse osas, millega seoses on mainitud hageja nime, kuid mis hagejat otseselt ei süüsta, ei ole nendes märkmetes sisalduv viide hagejale piisavalt usaldusväärne tõend tema osalemise kohta kõnealuses rikkumises.

197 Mis puudutab teiseks S-i (FC) märkmeid 4. detsembril 1998 S-i (FC) ja S-i (EKA) vahel toimunud telefonivestluse osas, siis vaatamata selle sõnastuse ebamäärasusele, mida komisjon kasutas Arkema France'i ja hageja vahelise väidetava vestluse kirjeldamiseks, võib asuda seisukohale, et märkmetes sisalduv lause, mille komisjon on

vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 esile toonud, ehk „[KONFIDENTSIAALNE]", võib samuti endast kujutada ühe kartelliosalise ja hageja vaheliste otsekontaktide olemasolu puudutava tõendi alget.

198 Siiski tuleb kõigepealt märkida, et nendes märkmetes ei ole kirjeldatud 4. detsembril 1998 toimunud telefonivestlust selle vestluse ühe poole ja hageja vahel, vaid on mainitud vestlust kolmanda isiku ehk Arkema France'i ja hageja vahel. Edasi tuleb tõdeda, et komisjoni poolt S-i (FC) ärakuulamise transkriptsioonist ei ilmne mingit teavet, mis selgitaks lähemalt 4. detsembri 1998. aasta telefonivestluse sisu, nii nagu see on ära toodud S-i (FC) märkmetes. Lisaks tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 219, mis käsitleb kõnealust telefonivestlust, ei esitanud komisjon ühtegi muud tõendit, mis võiks anda S-i (FC) märkmetele selles suhtes piisava tõendusliku väärtuse. Samuti tuleb jälle tõdeda, et EKA avaldustest ei ilmne mingeid andmeid, mis võiksid kinnitada 4. detsembri 1998. aasta telefonivestluse sisu, nii nagu seda on kirjeldatud S-i (FC) märkmetes. Lõpuks tuleb märkida, et avaldustest, mis Arkema France (L. (Arkema France)) tegi oma ärakuulamisel komisjoni poolt 24. septembril 2004, ei ilmne mingit teavet, mis võiks kinnitada 4. detsembri 1998. aasta telefonivestluse sisu, nii nagu seda on kirjeldatud S-i (FC) märkmetes, ehk mingit teavet selle kohta, et Arkema France oleks hagejaga vestelnud. See järeldus ei ole pealegi üllatav, kuna nagu hageja väidab, nähtub Arkema France'i sama ärakuulamise transkriptsioonist, et viimane määratles hageja kartelliosalisena üksnes esimese perioodi osas, mis kestis 1994. aasta oktoobrist 1998. aasta keskpaigani, kuid mitte enam teise perioodi osas, mis kestis 1998. aasta keskpaigast kuni 2000. aasta maini.

199 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et kuna puuduvad igasugused tõendid, mis kinnitaksid S-i (FC) märkmeid 4. detsembri 1998. aasta telefonivestluse osas, ei ole nendes märkmetes sisalduv viide hagejale piisavalt usaldusväärne tõend hageja osalemise kohta kõnealuses rikkumises.

200 Mis puudutab kolmandaks S-i (FC) märkmeid 9. detsembril 1999 S-i (FC) ja L-i (Arkema France) vahel toimunud telefonivestluse osas, siis võib jälle möönda, et märkmetes sisalduv lause, mille komisjon on vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 esile toonud, ehk „[KONFIDENTSIAALNE]" võib endast kujutada ühe kartelliosalise ja hageja vaheliste otsekontaktide olemasolu puudutava tõendi alget.

201 Kui ühest küljest siiski oletada, et S. (FC) vestles hagejaga, nagu juba eespool punktides 186–192 esitatud üldiste kaalutluste hulgas märgiti, tuleb tõdeda, et ei ole olemas S-i (FC) märkmeid, mis otse käsitleksid tema väidetavat vestlust hagejaga, millele on viidatud tema märkmetes. Samuti ei leidu tema ärakuulamise transkriptsioonis mingit teavet selle väidetava vestluse kohta hagejaga. Lisaks ei esitanud komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 258, mis käsitleb kõnealust telefonivestlust, ühtegi muud tõendit, mis võiks anda S-i (FC) märkmetele 9. detsembri 1999. aasta telefonivestluse osas piisava tõendusliku väärtuse. Lõpuks ei ilmne samamoodi nagu 4. detsembri 1998. aasta telefonivestluse puhul avaldustest, mis Arkema France (L. (Arkema France)) tegi oma ärakuulamisel komisjoni poolt 24. septembril 2004, mingit teavet, mis võiks anda Üldkohtule teavet märkmete kohta, mis S. (FC) tegi 9. detsembri 1999. aasta telefonivestluse ajal.

202 Isegi kui teisest küljest oletada, et L. (Arkema France) vestles hagejaga, tuleb tõdeda, et selle vestluse sõnastus ei ühti S-i (FC) märkmetes ja avaldustes, mis L. (Arkema France) tegi 24. septembri 2004. aasta ärakuulamisel. Nimelt tuleb mitte ainult märkida, et Arkema France'i avaldustest kõnealusel ärakuulamisel ei nähtu mingeid kontakte tema ja hageja vahel, vaid eelkõige ja jällegi – nagu väidab hageja – ilmneb, et kuigi Arkema France määratles hageja kartelliosalisena esimese perioodi osas, mis

kestis 1994. aasta oktoobrist kuni 1998. aasta keskpaigani, ei määratlenud ta teda nii enam teise perioodi osas, mis kestis 1998. aasta keskpaigast kuni 2000. aasta maini.

203 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et kuna puuduvad igasugused tõendid, mis kinnitaksid S-i (FC) märkmeid 9. detsembri 1999. aasta telefonivestluse osas, ei ole nendes märkmetes sisalduv viide hagejale piisavalt usaldusväärne tõend tema osalemise kohta kõnealuses rikkumises.

204 Kõiki eespool punktides 178–203 esitatud kaalutlusi silmas pidades tuleb asuda seisukohale, et kuna puuduvad igasugused tõendid, mis kinnitaksid hagejat puudutavate nende kolme viite sisu, mis tulenevad S-i (FC) märkmetest ja mida on mainitud vaidlustatud otsuse põhjenduses 349, ei ole need kolm tõendit, millest komisjon lähtus, piisavalt usaldusväärsed, selleks et iseenesest tõendada hageja rikkumist.

– FC avaldused ja EKA avaldused

205 Mis puudutab hageja konkurentide avaldusi, siis nagu on märgitud eespool punktis 175, puudutab nende tõendusliku väärtuse analüüsimine üksnes EKA ja FC avaldusi.

206 Esiteks tuleb analüüsida hageja argumenti, millega ta soovib vaidlustada nende avalduste usaldusväärsuse, mis konkurendid on esitanud koostööteatise kohaldamise eesmärgil. Selles suhtes piisab, kui meenutada, et nagu nähtub eespool punktides 100–106 viidatud kohtupraktikast, ei keela ükski liidu õiguse säte ega üldpõhimõte komisjonil tugineda ühe ettevõtja vastu teiste süüdistatavate ettevõtjate avaldustele,

isegi kui komisjon on need kogunud seoses taotlusega kohaldada koostööteatist, selleks et ettevõtja trahvist vabastataks või tema trahvi vähendataks. Siiski ilmneb samadest punktidest, et kartellis osalemises süüdistatava ettevõtja avaldust, mille tõelevastavuse on vaidlustanud paljud teised süüdistatavad ettevõtjad, ei saa pidada piisavaks tõendiks viimati nimetatud ettevõtjate toimepandud rikkumise kohta, kui selle toetuseks puuduvad muud tõendid, pidades samas silmas, et nõutavad kinnitused võivad asjaomaste avalduste usaldusväärsuse tõttu olla vähesed. Niisugust ettevõtja avalduse kinnitamise tingimust tuleb järgida ka juhul, kui selle avalduse vaidlustab mõni teine süüdistatav ettevõtja. Käesoleval juhul on selge, et hageja vaidlustab EKA ja FC avalduste tõelevastavuse.

207 Teiseks tuleb seega hinnata EKA ja FC avalduste usaldusväärsust.

208 Esiteks tuleb EKA avalduste kohta märkida, et neid käsitleb komisjon osas 4.3 seoses 14. oktoobri 1997. aasta Turu koosolekuga ja 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga.

209 Mis puudutab EKA avaldusi 14. oktoobril 1997 FC ja EKA vahel toimunud Turu koosoleku kohta, siis neid on nimetatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 162 osas 4.3. EKA avalduste selles osas, mis on ära toodud põhjenduses 162, on märgitud, et FC suurendas pidevalt oma tarnete mahtu Hispaaniasse ja Portugali ning et esines oht, et selle tagajärjel pöörduvad Hispaania tootjad Prantsusmaa poole. EKA avaldas seejärel: „[KONFIDENTSIAALNE]".

210 Komisjon viitab vaidlustatud otsuse põhjendustes 163 ja 164 seejärel S-i (FC) ja W. (EKA) märkmetele. Tuleb siiski märkida, et kuigi nendest märkmetest ilmneb Arkema France'i ja EKA mure tuleviku suhtes Hispaania turul, ei esine nendes kordagi otseselt ega kaudselt hageja nime.

211 Viimaks tõdes komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 165 sisalduvas seisukohas 14. oktoobri 1997. aasta Turu koosoleku kohta järgmist:

„[FC] poolt Portugalis, Hispaanias ja Prantsusmaal turuosade eiramise küsimust arutati. EKA ja [FC] leppisid samuti kokku hinnatõusus nendes riikides, tingimusel et teised konkurendid toetavad."

212 Viimati nimetatud tõlgendusega, mille komisjon andis vaidlustatud otsuse põhjenduses 162 tsiteeritud EKA avaldustele, ei saa nõustuda. Avalduse sõnastusest nähtub üksnes, et EKA ja FC leppisid kokku teiste konkurentide reaktsioonide jälgimises juhul, kui nad tõstavad oma hindu. Seevastu ei saa toimikumaterjale silmas pidades ja vastupidi sellele, mida leidis komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 165, sellest avaldusest järeldada, et niisuguste konkurentide nagu hageja toetus oli hindade tõstmiseks vajalik. Lisaks, nagu juba eespool mainitud, kuigi S-i (FC) ja W. (EKA) märkmetest, mida on tsiteeritud vaidlustatud otsuse põhjendustes 163 ja 164, nähtuvad Hispaania ja Portugali turul esinenud pinged, millega kaasnes oht mõjutada Prantsuse turgu, ei ole nendes märkmetes kordagi mainitud hageja osalemist ning need ei kinnita ka EKA avaldust, mis puudutab hinnatõusu kokkulepet, milles hinnatõusu eelduseks oli niisuguste konkurentide nagu hageja toetus.

213 Lõpuks ei saa igal juhul välistada – nagu väidab hageja –, et konkurentsiga turul tegutsevate ettevõtjate käitumine on selline, et kui üks neist peaks kõnealusele turule konkurendi saabumise tõttu kaotama turuosa, oleks loomulik, et ta püüab leida klientе naaberturgudelt. Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et vastupidi komisjoni väidetele ei saa asjaolu, et FC ja EKA võisid 14. oktoobri 1997. aasta Turu koosolekul mainida Hispaania turul FC tarnete suurenemisega kaasnevat ohtu mõjutada Prantsuse turgu, tõlgendada muude toetavate tõenditeta kui tõendit selle kohta, et niisugune konkurent nagu hageja osales EÜ artikli 81 tähenduses rikkumises. Muude EKA avaldust kinnitavate tõendite puudumise tõttu tuleb tõdeda, et hageja vaidlustab selle avalduse usaldusväärsuse õigustatult.

214 Mis puudutab EKA avaldusi 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosoleku kohta, siis käsitleb komisjon neid vaidlustatud otsuse osas 4.3. Täpsemalt märgib komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 182, et „oma avaldustes mainisid EKA, FC ja hageja, et [S. (EKA), L. (Arkema France), A. (Aragonesas) ja S. (FC)] osalesid sellel koosolekul". Järelikult, kuna – nagu on märgitud eespool – komisjoni valduses olev kolmandat liiki tõend seisneb hageja omaksvõtus, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekul, tuleb EKA avalduste usaldusväärsust seoses kõnealuse koosolekuga analüüsida edaspidi, see tähendab omaksvõtu tõendusliku väärtuse hindamisel.

215 Mis puudutab teiseks FC avaldusi, siis neid käsitleb komisjon osas 4.3 üksnes seoses 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga. Täpsemalt märgib komisjon jällegi vaidlustatud otsuse põhjenduses 182, et „oma avaldustes mainisid EKA, FC ja [hageja], et [S. (EKA), L. (Arkema France), A. (Aragonesas) ja S. (FC)] osalesid sellel koosolekul". Järelikult samadel põhjustel kui need, mis on esitatud eespool punktis 214

EKA avalduste kohta seoses 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga, tuleb FC avalduste usaldusväärsust seoses kõnealuse koosolekuga analüüsida edaspidi, see tähendab omaksvõtu tõendusliku väärtuse hindamisel.

– Asjaolu, et hageja võttis omaks, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul

216 Hageja ei vaidle vastu, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul. Seevastu väidab ta, et nagu nähtub S-i (FC) märkmetest, oli see osalemine osaline, ning et niisugune osalemine vaidlustatud otsuse I lisas loetletud 72 konkurentsivastasest kontaktist ainult ühes ei ole piisav selleks, et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises.

217 Asjaolu kohta, et hageja võttis omaks, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul, tuleb meenutada, et kohtupraktikast ilmneb, et see, kui ettevõtja võtab faktilise või õigusliku asjaolu komisjoni haldusmenetluses otseselt või kaudselt omaks, võib olla täiendav tõend hagi põhjendatuse hindamisel (Euroopa Kohtu 1. juuli 2010. aasta otsus kohtuasjas C-407/08 P: Knauf Gips *vs*. komisjon, EKL 2010, lk I-6375, punkt 90).

218 Järelikult tuleb omaksvõtu usaldusväärse tõendina käsitamiseks hagi põhjendatuse hindamise staadiumis kontrollida, kas see omaksvõtt täiendab muid tõendeid, mis komisjon on 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosoleku kohta esitanud.

219 Mis puudutab esiteks hageja osalemist 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul, siis kõigepealt on selge, et hageja möönis komisjoni haldusmenetluses, et ta osales seal.

220 Edasi tuleb märkida, et vastupidi sellele, mida komisjon alguses oma menetlusdokumentides väitis, ning nagu ta 3. septembril 2010 kohtuistungi ettekande kohta esitatud aasta märkustes sõnaselgelt tunnistas, on hageja osalemine 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul hageja esimene osalemine asjaomase kartelli koosolekul. Lisaks tuleb märkida, et see järeldus tuleneb selgelt FC avaldustest, nii nagu need sisalduvad komisjoni toimikus. Kõnealustest avaldustest nähtub 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosoleku kohta, et see kartelli koosolek oli varasematega sarnane „selle erinevusega, et seal osales ka [hageja]".

221 Teiseks nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 182–186, et komisjon viitas lisaks hageja sõnaselgele möönmisele, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul, otseselt ka muudele tõenditele, mis võimaldavad osalemise tuvastada. Nii viitas ta esiteks S-i (FC) märkmetele, mis käsitlesid kõnealust koosolekut, nii nagu need märkmed on ära toodud komisjoni toimiku lehekülgedel 1159 ja 1160, ning teiseks EKA avaldustele.

222 Mis puudutab toimiku neid lehekülgi, mis sisaldavad S-i (FC) märkmeid, siis tõdeb Üldkohus, et vastuseks hagejale kohtuistungil esitatud küsimusele märkis viimane, et ta ei ole enam kindel, et toimiku kõnealustel lehekülgedel ära toodud märkmed puudutavad tõepoolest 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikku koosolekut ning et kui see oleks nii, oleks neis kirjeldatud koosolekut, kus A. (Aragonesas) ei osalenud.

223 Selle kohta märgib Üldkohus esiteks, et kõigepealt ilmneb vastuväiteteatisele hageja esitatud vastuse punktist 24 selgelt, et hageja tsiteeris jutumärkides S-i (FC) märkmetest üle võetud lõike ning täpsemalt neid, mis tulenevad nende märkmete taanetest 14–22 ja taanetest 24–32. Lisaks nimetab hageja samuti vastuväiteteatisele antud vastuse punktis 24 sõnaselgelt selle teatise punkti 163 kui S-i (FC) märkmete taasesitust seoses 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga. Lõpuks tõdeb Üldkohus, et vastuväiteteatisele antud vastuse punktis 25 esitab hageja märkused selle teatise punktis 163 tsiteeritud märkmete sisu kohta, kuid ta ei vaidlusta kordagi seda, et need märkmed puudutavad 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul A. (Aragonesas) osavõtul toimunud mõttevahetust.

224 Teiseks tõdeb Üldkohus, et S-i (FC) märkmete teisest sissejuhatavast lõigust, mis käsitleb 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikku koosolekut ja asub lehekülje 1159 alguses, ilmneb, et S. (FC) ja L. (Arkema France) olid planeerinud hageja osalemise sellel koosolekul.

225 Kolmandaks nähtub S-i (FC) märkmetest, mis on tehtud 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul ning mis on ära toodud komisjoni toimiku lehekülgedel 1159 ja 1160, ilma et hageja oleks sellele oma kirjalikes dokumentides või kohtuistungil vastu vaielnud, et tema nimi esineb kas kaudselt lühendatud vormides, näiteks „Arag." või „Ara", või kaudselt tema esindaja nime A. (Aragonesas) kaudu mõttevahetustes, mis toimusid osalejate vahel kõnealusel koosolekul.

226 Järelikult tuleb kõigepealt asuda seisukohale, et komisjoni toimiku lehekülgedel 1159 ja 1160 sisalduvad S-i (FC) märkmed on vastupidi hageja praegustele väidetele seotud 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga, kus ta tunnistas end olevat osalenud. Kõnealused märkmed pärinevad samast ajast kui sündmus, kus hageja vahetult osales.

227 Seejärel tuleb märkida, et kuna asjaolu, et hageja võttis omaks, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul, täiendab eespool punktis 217 meenutatud kohtupraktika tähenduses S-i (FC) märkmeid ning EKA ja FC avaldusi seoses hageja osalemisega kõnealusel koosolekul (vt eespool punktid 214 ja 215), on see omaksvõtt ja kõnealused märkmed ning avaldused piisavalt usaldusväärsed tõendid, mida on võimalik hageja vastu kasutada.

Selle tõendite kogumi täpsus ja ühilduvus, mille komisjon esitas selleks, et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises

228 Arvestades eespool punktides 95 ja 96 meenutatud kohtupraktikat ning järeldusi komisjoni esitatud tõendite ja nende vastava tõendusliku väärtuse kohta, tuleb käesoleval hetkel hinnata üldiselt, kas komisjoni viidatud tõendite kogum, millega ta soovib tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises, vastab täpsuse ja ühtsuse nõuetele, mis võimaldab jõuda kindlale veendumusele, et hageja osales kõnealuses rikkumises.

229 Esiteks tõdeb Üldkohus, et mis puudutab 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikku koosolekut, millel osalemist hageja möönis, siis ilmneb nii S-i (FC) märkmetest kui FC ja EKA avaldustest, et sellel koosolekul osalejad kasutasid koosolekut selleks, et esiteks vahetada tundlikku teavet oma tegevuse kohta kogu EMP territooriumil ning teiseks rääkisid omavahel läbi oma turuosad ja müügihinnad.

230 Selles osas – nagu komisjon õigesti märkis vaidlustatud otsuse põhjendustes 183–186 – analüüsisid esiteks koosolekul osalejad põhjalikult naatriumkloraadi turgusid Hispaanias, Prantsusmaal ja Portugalis, arutades ka oma olukorda Belgia turul.

231 Nii ilmneb eeskätte nende turgude puhul S-i (FC) märkmete taanetest 9–32, et koosolekul osalejad vahetasid teavet oma tootmismahtude, müügihindade ja turuosade kohta eeskätt 1996. ja 1997. aasta osas. Küll vaidleb hageja vastu teda puudutavale summale, nagu on toodud S-i (FC) märkmete taanetes 14 ja 19 seoses 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga. Siiski tuleb tõdeda, et esiteks tunnistas hageja sellel koosolekul osalemist, teiseks ei vaidle ta vastu nende märkmete taanetes 9–28 kajastatud arutelude esemele, lisaks ei vaidle ta vastu sellele, et ta osales nende märkmete taanetes 14–19 toodud teabevahetuses, vaid ta ei nõustu üksnes neis taanetes esitatud teda puudutavate andmete summadega, ning viimaks ei vaidle ta ka vastu sellele, et nagu on märgitud taandes 21, „[KONFIDENTSIAALNE]", ning nagu ilmneb taandest 22, „[KONFIDENTSIAALNE]".

232 Edasi, nagu see ilmneb S-i (FC) märkmetest 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosoleku kohta, tema avaldustest ning EKA 2003. aasta avaldustest, alustasid koosolekul osalejad, eeskätt hageja samuti läbirääkimisi, et jagada turuosad või kindlaks määrata hinnad. Nii on toodud S-i (FC) märkmete taandes 23 seoses 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga, et Hispaania turu puhul sai FC esialgsetel läbirääkimistel suuremad mahud ning et seda turgu puudutavate järgnevate läbirääkimiste tulemusel „[KONFIDENTSIAALNE]". Sarnaselt ilmneb S-i nende märkmete taanetest 29 ja 30, et Prantsuse turu osas [KONFIDENTSIAALNE].

233 Järelikult ilmneb nendest märkmetest, et nagu on kinnitatud FC ja EKA avaldustes, oli 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul konkurentsivastane eesmärk

ning et läbirääkimised puudutasid mitut turgu EMP territooriumil. Arvestades seega sellel koosolekul hageja sisulist osalemist, iseäranis mis puudutab tema väljendatud taotlusi mahtude kohta Hispaania ja Prantsuse turul ning kinnitust, et ta säilitab oma hinnad viimati nimetatud turul, siis ei saa ta väita, et ta ei olnud selle koosoleku konkurentsivastasest eesmärgist teadlik või ei suutnud seda tuvastada. Viimaks tuleb tõdeda, et kui hageja osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul, siis oli tal esiteks selleks ilmne tahe ning teiseks ei kinnita miski, et ta teatas, et ta ei loe ennast selle koosoleku konkurentsivastase eesmärgiga seotuks.

234 Teiseks ei saa eespool toodud järeldusi kahtluse alla seada hageja väitega, mille kohaselt osales ta 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul väidetavalt osaliselt. Vastuseks kohtuistungil Üldkohtu esitatud küsimustele tema osalemise eesmärgi ja selle kohta, kas ta osales kogu koosolekul või osal sellest, ei ole hageja tõendanud, et ta osales kõnealusel koosolekul teistsuguse eesmärgiga kui teised osalejad, ega tõendanud, et ta teatas, et ta ei loe ennast selle koosoleku sisuga seotuks, ega viimaks esitanud tõendeid, millest tuleneks teatava kindlusastmega, et nagu ta väidab, osales ta sellel koosolekul osaliselt.

235 Eeskätt mis puudutab tema väidetavalt osalist osalemist 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul, siis oli hageja sõnul esiteks see koosolek väga mitteametlik ning väga lühike, teiseks tugineb ta toimiku lehekülje 1159 päises asuvale teise sissejuhatava lõigu sõnastusele ning viimaks väitis ta kohtuistungil, et A. (Aragonesas), kes esindas hagejat sellel koosolekul, lahkus koosolekult, et suunduda Madridi.

236 Mis puudutab 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosoleku mitteametlikku laadi, siis piisab, kui märkida, et nagu ilmneb eespool punktides 230–233 esitatud järeldustest, oli sõltumata selle koosoleku vormist see konkurentsivastase eesmärgiga ning et hagejale ei saanud olla teadmata kõnealuse rikkumise konkurentsivastane eesmärk ega geograafiline ulatus.

237 Mis puudutab teise sissejuhatava lõigu sõnastust, siis tuleb kõigepealt märkida, et nagu komisjon möönis kohtuistungil, ei asu see lõik S-i (FC) käsikirjaliste märkmete originaalil, vaid viimane lisas selle, kui ta kirjutas need märkmed ümber inglise keelde. Edasi ilmneb selgelt selle lõigu sõnastusest, et S. esitas selles teises sissejuhatavas lõigus S-i (FC) ja L-i (Arkema France) vahel 14. jaanuaril 1998 peetud telefonivestluse sisu.

238 Tõepoolest ilmneb nii sellest lõigust kui ka 14. jaanuari 1998. aasta telefonivestluse käigus S-i (FC) tehtud märkmetest, mis on toodud komisjoni toimiku leheküljel 1147, et selles vestluses puudutasid S. (FC) ja L. (Arkema France) hageja osalemist 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul ning kavandasid, et ta osaleb üksnes Hispaania, Prantsuse ja Portugali turgu puudutavatel aruteludel. Siiski tuleb tõdeda, et S-i (FC) märkmetest ega EKA avaldustest ei ilmne, et hageja osales koosolekul tõepoolest osaliselt.

239 Mis puudutab kohtuistungil vastuseks Üldkohtu küsimustele hageja toodud kinnitust, mille kohaselt lahkus A. (Aragonesas) väga kiiresti 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikult koosolekult, kuna ta pidi lendama Madridi, siis ei saa sellele tugineda, et väita, et ta osales sellel koosolekul osaliselt. Nagu märkis komisjon kohtuistungil, ilma et hageja oleks sellele kohtuistungil vastu vaielnud, ilmneb seoses 28. jaanuari

1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga komisjoni esitatud küsimustele, mis asuvad nimelt komisjoni toimiku lehekülgedel 12856 ja 12857 (vt lisa E.1), hageja antud kirjalikest vastustest, et hageja leidis sõnaselgelt, et esiteks tuleneb A. (Aragonesas) pangakaardi väljavõttest, et ta peatus 28. jaanuari 1998. aasta õhtul Sheraton Hotellis Brüsselis, ning teiseks nähtub sellel väljavõttel asuvatest märgetest, et esiteks oli tema reisi Brüsselisse eesmärk osaleda CEFIC ametlikul koosolekul samas hotellis ning teiseks osales ta väljaspool seda ametlikku koosolekut toimunud koosolekul, mille kuupäev kattus ametliku koosoleku omaga. Järelikult leiab hageja valesti, et A. (Aragonesas) lahkus sellelt koosolekult, et lennata samal õhtul Madridi.

240 Lõpuks väitis hageja Üldkohtu küsimustele vastates samamoodi ekslikult, et S-i (FC) märkmete taandest 40 nähtub seoses 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga, et A. (Aragonesas) puudus koosolekult. Selles taandes on märgitud järgmist: „[KONFIDENTSIAALNE]". Nimelt, kuigi kõnealused märkmed selles taandes puudutavad tõepoolest kolmanda isiku poolt hageja võimsuse hindamist, tuleb siiski tõdeda, et nendest ei saa sellegipoolest järeldada, et A. (Aragonesas) oli koosolekult selleks ajaks lahkunud, seda vähem, et ainsal tõendil, mille hageja esitas oma osalise osalemise kohta, puudub faktiline alus, nagu on tõdetud eespool punktis 239.

241 Seetõttu tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata hageja argument, mille kohaselt osales ta 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul osaliselt.

242 Kolmandaks, kuna hageja osales kogu 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul, tuleb tõdeda, et kuivõrd sellel koosolekul osalejad vahetasid sellega seoses ja olenevalt nende tegevusest asjaomastel turgudel teavet mitte ainult oma tegevuse kohta väljaspool EMP-d (vt S-i (FC) märkmete taanded 1–7 ja 33–38 seoses 28. jaanuari

1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga), vaid ka paljudel turgudel EMP sees ehk Belgia, Hispaania, Prantsusmaa ja Portugali turul (vt S-i (FC) märkmete taanded 9–32 seoses 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga) ning Soome, Rootsi, Ühendkuningriigi ja Norra turul (vt S-i (FC) märkmete taanded 26 ja 42–48 seoses 28. jaanuari 1998. aasta ebaseadusliku koosolekuga), ei saanud hagejale olla teadmata, nagu väidab komisjon eelkõige vaidlustatud otsuse põhjenduses 347, et kartell, milles ta osales, hõlmas olulist osa EMP-st.

243 Eespool esimesena väja toodud kaalutlustest nähtub, et pidades silmas ühelt poolt komisjoni kogutud tõendeid 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul peetud nende arutelude sisu kohta, millel hageja osales, ning teiselt poolt asjaolu, et hageja võttis sellel koosolekul osalemise omaks, tõendas komisjon õiguslikult piisavalt hageja osalemist 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul. Kuna – nagu nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 78 (vt eespool punkt 19) ja ilma et sellele oleks haldusmenetluses või Üldkohtus vastu vaieldud – suhtlemine, mille eesmärk oli määrata kartelliosaliste tegevus turul kindlaks enne naatriumkloraadi tootjate ja nende klientide vahelisi iga-aastaseid läbirääkimisi lepingute üle, muutus eelmise aasta lõpus üldjuhul intensiivsemaks või isegi jätkus asjaomase aasta alguses, tuleb tõdeda, et hageja osalemise kohta 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul esitatud tõenditest piisas selleks, et võimaldada komisjonil järeldada, et hageja osales 1998. aastal kartellis.

244 Mis puudutab teiseks muid tõendite kogumisse kuuluvaid tõendeid ehk vaidlustatud otsuse põhjenduses 349 tehtud kolme viidet hagejale ja EKA avaldusi, siis tuleb märkida, et nagu ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendusest 78, toimus kartelliosaliste vaheline suhtlemine ühelt poolt üldjuhul iga kalendriaasta lõpus või ka selle aasta alguses, mida arutelud puudutasid, ning teiselt poolt oli nende eesmärk asjaomaste turgude aastapõhine jagamine. Sellest kaalutlusest, mida hageja ei ole vaidlustanud, tuleneb, et muud tõendite kogumisse kuuluvad tõendid puudutavad konkreetseid kontakte,

mis on üksteisest ajaliselt kaugel (näiteks ühelt poolt 16. detsembri 1996, 4. detsembri 1998 ja 9. detsembri 1999. aasta telefonivestlused ning teiselt poolt 14. oktoobri 1997. aasta koosolek), mis võisid seonduda kõnealuse rikkumise erinevate aastatega (näiteks eespool viidatud telefonivestlused aastatega 1997, 1999 ja 2000 või 14. oktoobri 1997. aasta koosolek aastaga 1998).

245 Seega lisaks asjaolule, et nagu tõdeti eespool punktides 204, 212 ja 213, on muude tõendite usaldusväärsus puudulik, ja hoolimata eespool punktis 243 esitatud kaalutlustest seoses 1998. aasta kalendriaastat puudutavate tõenditega, on need tõendid liiga laialipillatud ja lünklikud.

246 Järelikult tuleb eespool punktides 96 ja 97 meenutatud kohtupraktikat silmas pidades tõdeda, et komisjoni esitatud tõendite kogumi igakülgsel hindamisel ilmneb, et see ei ole piisavalt täpne ja ühtne ning eelkõige ei võimalda tuvastada kokkusattumusi ega kaudseid tõendeid kindla veendumuse tekitamiseks, kas või järelduste osas, et hageja osales kogu kõnealuses rikkumises ehk 16. detsembrist 1996 kuni 9. veebruarini 2000. Seevastu tuleb tõdeda, et komisjon tõendas üksnes, et hageja osales kartellis 1998. aasta kalendriaastal.

247 Seetõttu tuleb esimese väite esimest osa pidada osaliselt põhjendatuks, kuna komisjon tegi vea, kui ta järeldas vaidlustatud otsuses, et hageja osales kõnealuses rikkumises esiteks 16. detsembrist 1996 kuni 27. jaanuarini 1998 ja teiseks 1. jaanuarist 1999 kuni 9. veebruarini 2000. Ülejäänud osas tuleb esimese väite esimene osa tagasi lükata.

248 Ilma et oleks vaja analüüsida nende argumentide põhjendatust, mis hageja esitas põhjendamaks esimese väite teist osa, mis puudutab piisavate tõendite puudumist hageja väidetava osalemise kohta kõnealuses rikkumises kui kogu EMP-d hõlmavas ühes ja vältavas rikkumises, siis kuna see osa on kaotanud oma eseme, tuleb kokkuvõtteks hageja esimese väitega nõustuda osas, mis puudutab komisjoni järeldust, et hageja osales rikkumises esiteks 16. detsembrist 1996 kuni 27. jaanuarini 1998 ja teiseks 1. jaanuarist 1999 kuni 9. veebruarini 2000. Ülejäänud osas – ja seega komisjoni järelduse osas rikkumises osalemise kohta 28. jaanuarist 1998 kuni 31. detsembrini 1998 – tuleb kõnealune väide põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

249 Seega tuleb vaidlustatud otsuse artikli 1 punkt g osaliselt tühistada osas, milles komisjon pidas kõnealuses rikkumises hageja osalemise perioodiks ajavahemikke esiteks 16. detsembrist 1996 kuni 27. jaanuarini 1998 ja teiseks 1. jaanuarist 1999 kuni 9. veebruarini 2000.

2. *Teine väide, mille kohaselt on komisjon hagejale määratud trahvisumma arvutamise staadiumis rikkunud õigusnorme ning teinud hindamisvigu*

a) Poolte argumendid

250 Hageja leiab, et komisjon on hagejale määratud trahvisumma arvutamise staadiumis rikkunud õigusnorme ning teinud hindamisvigu. Nimetatud teine väide koosneb kolmest osast, mis puudutavad vastavalt esiteks määratud trahvi ebaproportsionaalsust ning diskrimineerivat laadi, teiseks viga kõnealuse rikkumise kestuse arvutamisel ning viimaks hagejale omaste kergendavate asjaolude arvesse võtmata jätmist.

251 Esiteks, mis puudutab hagejale määratud trahvi väidetavat ebaproportsionaalsust ja diskrimineerivat laadi, siis väidab hageja, et esiteks tegi komisjon hindamisvea tema toime pandud rikkumise raskuse kindlaksmääramisel, kohaldades talle sama raskusastet, nagu vaidlustatud otsuse adressaatideks olevate eestvedajate puhul. Hageja toime pandud rikkumise laad ei ole võrreldav sellega, mille panid toime teised kõnealuse kartelli osalised. Nii ei võtnud komisjon arvesse asjaolu, et tema rikkumises osalemine ei kestnud – nagu komisjon järeldas – üle kolme ja poole aasta, et ta oli seotud üksnes kolme siseriikliku geograafilise turuga EMP-s, et tema turuosa oli vaid 5 %, et ta ei osalenud ühes ja vältavas rikkumises, ning et paljud kaudsed tõendid kinnitavad, et ta tegelikult ei järginud väidetavaid kokkuleppeid.

252 Teiseks ei oleks komisjon samade kaalutluste alusel, mis on toodud eespool punktis 251, pidanud lisama tema trahvi põhisummale 2006. aasta suuniste punkti 25 alusel ühinemistasu või vähemalt sellist ühinemistasu, mis on sama sellega, mida kohaldati vaidlustatud otsuse kõigile ülejäänud adressaatidele.

253 Kolmandaks, võttes seega aluseks ühelt poolt hageja toime pandud rikkumise raskuse sama taseme ning teiselt poolt sama ühinemistasu, kui see, millest lähtuti teiste kõnealuste kartelliosaliste puhul, et määrata kindlaks neile määratud trahvi põhisumma, ei võtnud komisjon arvesse hageja osalemise eripära rikkumises, võrreldes teiste osaliste omaga. Järelikult rikkus ta diskrimineerimiskeelu põhimõtet.

254 Teiseks, mis puudutab komisjoni väidetavat viga kõnealuse rikkumise kestuse arvutamisel, siis kordab hageja argumente, mille ta esitas seoses sama küsimusega esimese väite raames. Hageja lisab, et juhul kui Üldkohus jõuab järeldusele, et hageja osales kõnealuses kartellis, siis esiteks tuleks selle osalemise alguskuupäev kindlaks määrata

lähtuvalt kuupäevast, mil ta esimest ja ainsat korda osales koosolekul oma konkurentidega, nimelt 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslik koosolek, ning teiseks peaks selle osalemise lõppaeg olema 1998. aasta detsembrikuu.

255 Kolmandaks heidab hageja komisjonile ette, et viimane ei võtnud vastavalt punkti 2 B sätetele tema puhul arvesse kergendavaid asjaolusid, mis põhjendaksid talle määratud trahvi põhisumma vähendamist.

256 Nimelt ilmneb nende dokumentide mitmest lõigust, mille esitasid koostööteatise kohaldamist taotlenud äriühingud, et ta tegelikult ei järginud väidetavaid kokkuleppeid, mille olid kartelli eestvedajad sõlminud. Peale selle märgib ta, et kõnealuste äriühingute esitatud teabe teatav osa, mis puudutas hagejale omistatud hindade ja müügimahtude taset, ei vastanud viimase tegevusele turul.

257 Komisjon vaidleb vastu kõigile hageja argumentidele, mis viimane teise väite põhjendamiseks esitas.

b) Üldkohtu hinnang

258 Arvestades eespool punktis 247 toodud järeldusi, tuleb kõigepealt lugeda põhjendatuks teise väite teine osa, mis puudutab seda, et komisjon tegi hageja rikkumises osalemise kestuse arvutamisel hindamisvea.

Proportsionaalsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumine trahvi põhisumma arvutamise staadiumis

259 Teise väite esimeses osas on hageja arvamusel, et hagejale määratud trahvi põhisumma kindlaksmääramise staadiumis on rikutud proportsionaalsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtet, võrreldes teistele kõnealuse kartelli osalistele määratud trahvide põhisummadega.

260 Esiteks tuleb meenutada, et suuniste punktide 9–11 kohaselt koosneb trahvide määramiseks komisjoni kasutatav meetod kahest etapist. Kõigepealt määrab komisjon igale ettevõtjale või ettevõtjate ühendusele trahvi põhisumma. Seejärel võib ta seda põhisummat suurendada või vähendada, arvestades raskendavaid või kergendavaid asjaolusid, mis iseloomustavad iga asjaomase ettevõtja osalemist.

261 Täpsemalt, mis puudutab trahvi arvutamise meetodi esimest etappi, siis ilmneb nimelt 2006. aasta suuniste punktidest 13–25, et trahvi põhisumma on seotud ettevõtja rikkumises osalemise viimase täisaasta jooksul asjaomases geograafilises sektoris EMP territooriumil rikkumisega otseses või kaudses seoses tema müüdud kaupade või osutatud teenuste müügiväärtuse osakaaluga, mis määratakse kindlaks rikkumise raskusastme alusel ning korrutatakse nende aastate arvuga, mil rikkumine aset leidis. Selle müügiväärtuse osakaalu, mis peegeldab rikkumise raskusastet, võib üldjuhul kindlaks määrata tasemel, mis on kuni 30 % müügiväärtusest, võttes seejuures arvesse selliseid tegureid, nagu rikkumise laad, kõikide rikkumises osalevate ettevõtjate turuosa kokku, rikkumise geograafiline ulatus ja asjaolu, kas rikkumine ka toime pandi. 2006. aasta suuniste punktis 23 on täpsustatud, et hindade määramise, turu jagamise ja tootmise piiramise horisontaalkokkulepped, mis on üldjuhul salajased, on juba oma olemuselt kõige tõsisemad konkurentsipiirangud, nii et nimetatud rikkumiste puhul kasutatav osakaal on üldjuhul 30 % lähedal. Viimaks on 2006. aasta suuniste punktis 25 sätestatud, et olenemata ettevõtja osalemise kestusest rikkumises, lisab komisjon või võib komisjon lisada trahvi põhisummale lisasumma ehk *entry right*'i (edaspidi „ühinemistasu"), mis moodustab 15–25 % müügiväärtusest.

See tasu lisatakse hindade määramise, turu jagamise ja tootmise piiramise horisontaalkokkulepete puhul, et ära hoida ettevõtjate soovi osaleda sellistes kokkulepetes. Siiski võib komisjon sellist summat rakendada ka muude rikkumiste suhtes. Tulenevalt 2006. aasta suuniste samast punktist 25 määratakse ühinemistasu osakaal, olgu tegemist siis tasuga, mis kehtestatakse hindade määramise, turu jagamise ja tootmise piiramise horisontaalkokkulepete puhul, või tasuga, mis võidakse kehtestada muudel juhtudel, kindlaks teatavat hulka tegureid arvesse võttes, mida on nimetatud suuniste punktis 22.

262 2006. aasta suuniste punktis 24 on sätestatud järgmist:

„Võtmaks täielikult arvesse iga ettevõtja osalemise kestust rikkumises, korrutatakse müügiväärtuse põhjal määratud summa (vt eespool punktid 20–23) aastate hulgaga, mil rikkumises osaleti. Vähem kui kuus kuud kestnud rikkumine loetakse pooleaastaseks rikkumiseks; rohkem kui kuus kuud, kuid vähem kui aasta kestnud rikkumine loetakse aastaseks rikkumiseks."

263 Teiseks heidab hageja käesoleval juhul komisjonile sisuliselt ette, et viimane tugines tema trahvi põhisumma määramisel paljudele hagejat puudutavatele tunnusjoontele, kohaldades esiteks sama koefitsienti rikkumise raskuse hindamisel, nimelt 19 % (vt

vaidlustatud otsuse põhjendus 521), ning teiseks sama ühinemistasu suurusega 19 % nagu see, mida kohaldati teistele konkurentidele määratud trahvide põhisumma puhul (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 523).

264 Sellega seoses tuleb märkida, et nii vaidlustatud otsusest, 2006. aasta suunistest, mille põhimõtteid selles otsuses kohaldati, kui ka viimaks kohtupraktikast ilmneb, et kuigi rikkumise raskusastet hinnatakse esiteks sõltuvalt rikkumise asjaoludest, nagu rikkumise laad, kõikide rikkumises osalevate ettevõtjate turuosa kokku, rikkumise geograafiline ulatus ja asjaolu, kas rikkumine ka toime pandi, siis teises astmes muudetakse seda hinnangut igale rikkumises osalenud ettevõtjale omaste raskendavate või kergendavate asjaolude alusel (vt selle kohta Üldkohtu 12. juuli 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-202/98, T-204/98 ja T-207/98: Tate & Lyle jt *vs.* komisjon, EKL 2001, lk II-2035, punkt 109; 19. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas T-213/00: CMA CGM jt *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-913, punkt 401, ja 30. septembri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-191/98, T-212/98-T-214/98: Atlantic Container Line jt *vs.* komisjon, EKL 2003, lk II-3275, punkt 1530).

265 Arvestades eespool punktides 261 ja 264 meenutatut, on seega komisjoni poolt trahvi arvutamise meetodi esimese etapi eesmärk määrata kindlaks igale asjaomasele ettevõtjale määratava trahvi põhisumma, kohaldades asjaomasel geograafilisel turul iga ettevõtja kaupade või teenuste müügiväärtusele esimest kordajat, mis kajastab rikkumise raskust, või teist kordajat, mille eesmärk on ettevõtjaid ära hoida selliste õigusvastaste tegude uuesti toimepanemisest. Nagu see ilmneb 2006. aasta suunistest, määratakse need mõlemad kordajad kindlaks tegurite alusel, mis peegeldavad rikkumise tunnusjooni tervikuna ehk kõikide rikkumises osalenute kogu konkurentsivastast tegevust.

266 Vastupidi hageja väidetule ei tule seega nende kahe kordaja summa kindlaksmääramisel arvesse võtta erilisi tunnusjooni rikkumise puhul, mille on toime pannud iga

rikkumises osalenu eraldi. Lisaks toetab seda järeldust trahvide arvutamise meetodi teise lause ese ise, mille täpsem sisu on võtta arvesse raskendavaid või kergendavaid asjaolusid, mis üksikuna iseloomustavad kõnealuses rikkumises iga osalenu konkurentsivastast tegevust. Nii on see, kuidas hageja tõlgendas kahe kordaja kindlaksmääramise kriteeriume, millest lähtuti trahvi arvutamise meetodi esimeses etapis, ilmselgelt vale, kuna ta oleks pidanud trahvide arvutamise meetodi kahes etapis võtma iga osaleja puhul arvesse samasid erilisi tunnusjooni.

267 Järelikult on 2006. aasta suuniste punktis 22 loetletud tegurid, selleks et üheaegselt kindlaks määrata kordaja „rikkumise raskus" (2006. aasta suuniste punkt 21) ja kordaja „ühinemistasu" (2006. aasta suuniste punkt 25), mõlemad ette nähtud selleks, et hinnata liidu konkurentsieeskirjade rikkumist tervikuna.

268 Nii leidis komisjon käesoleval juhul kõigepealt kõigi konkurentide poolt toime pandud rikkumise laadiga seotud teguri raames vaidlustatud otsuse põhjenduses 512, et nad sõlmisid turgude jagamise ja hindade kindlaksmääramise kokkulepped, mis kujutavad endast kõige raskemaid konkurentsipiiranguid. Edasi, mis puudutab kõigi asjaomaste poolte turuosa kogusuurusega seotud tegurit, siis tõdes komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 513, et see turuosa oli EMP-s 90 %. Lisaks, mis puudutab rikkumise geograafilise ulatusega seotud tegurit, siis meenutas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 514, et selle mõju on tagantjärele tunda olulisel osal EMP territooriumist. Viimaks, mis puudutab tegurit, kas rikkumine ka toime pandi, siis tõdes komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 515, et kuigi soovitud tulemusi alati ei saavutatud, viidi kokkulepped üldiselt ellu ning seda elluviimist jälgiti kartellis.

269 Lisaks tuleb märkida, et trahvi põhisumma arvutamise teatud parameetrid, mida kasutatakse alates trahvi arvutamise meetodi esimesest staadiumist, võtavad arvesse iga asjaomase poole isiklikku erilist olukorda. Tegemist on kahe objektiivse parameetriga, mis puudutavad esiteks ettevõtja sellise kaupade müügi või teenuste osutamise väärtust, mis on asjaomases geograafilises sektoris EMP territooriumil otseselt või kaudselt seotud rikkumisega, ning teiseks iga ettevõtja osalemise kestust kõnealuses rikkumises tervikuna. Seega, nagu ilmneb 2006. aasta suuniste punktist 6, võimaldab iga kõnealuse ettevõtja rikkumisega seotud kaupade ja teenuste müügiväärtuse sidumine nende vastava osalemise kestusega kajastada alates trahvi arvutamise meetodi esimesest etapist üheaegselt rikkumise majanduslikku tähtsust tervikuna ning iga rikkumises osalenud ettevõtja osakaalu.

270 Kolmandaks tuleb eespool toodud kaalutlusi arvestades hinnata hageja nende etteheidete põhjendatust, mille kohaselt ei võetud talle määratud trahvi arvutamise meetodi esimeses etapis arvesse erinevaid tunnusjooni, mis iseloomustavad tema osalemist kõnealuses rikkumises.

271 Esiteks, mis puudutab hageja rikkumises osalemise kestust ning asjaomasel turul tema majanduslikku kaalu turuosadena väljendades, samuti asjaolu, et ta tegutses üksnes kolmel siseriiklikul turul EMP-s, siis tuleb tõdeda, et korrutades hageja 1999. aastal EMP-s ning järelikult kolmel siseriiklikul turul EMP-s, kus ta naatriumkloraati müüs, müüdud kaupade müügiväärtuse kõnealuses rikkumises tema osalemise kestusega, millest komisjon lähtus vaidlustatud otsuses kooskõlas 2006. aasta suuniste punktiga 24, nimelt kolm ja pool aastat, võttis komisjon trahvi arvutamise meetodi kõnealuses esimeses etapis rikkumise puhul tervikuna arvesse hageja kaalu turuosadena väljendades, tegevust EMP territooriumil ning rikkumises osalemise kestust. Ülejäänud osas ja arvestades eespool punktis 247 toodud kaalutlusi, tuleb vaidlustatud otsuse

muutmise nõude analüüsimisel arvesse võtta komisjoni hindamisviga, mille ta tegi seoses kõnealuses rikkumises hageja osalemise kestuse kindlaksmääramisega.

272 Järelikult tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata hageja argument, mille kohaselt ei ole komisjon hagejale määratud trahvi kindlaksmääramise esimeses etapis sisuliselt arvesse võtnud hageja osakaalu rikkumises tervikuna.

273 Teiseks, mis puudutab hageja esitatud etteheiteid selle kohta, et komisjon ei võtnud trahvi kindlaksmääramise meetodi esimeses etapis arvesse asjaolu, et esiteks osales ta üksnes ühes 72-st konkurentsivastasest kontaktist ning teiseks ei viinud ta ellu kõnealuse kartelli eestvedajate vahel sõlmitud kokkuleppeid, siis piisab eespool punktis 264 toodud kaalutlusi arvestades, kui tõdeda, et 2006. aasta suunistest ei tulene, et komisjon peab trahvi arvutamise meetodi selles esimeses etapis arvesse võtma niisuguseid tegureid, mis on omased Euroopa Liidu konkurentsieeskirjade rikkumises osalejale. Komisjon võtab selliseid tegureid nimelt arvesse vaid selle meetodi teises etapis raskendavate või kergendavate asjaoludena iga sellise ettevõtja puhul, kes osales rikkumises. Järelikult tuleb need etteheited asjakohatuse tõttu tagasi lükata.

274 Viimaks tuleb igal juhul märkida, et kuna komisjon kohaldas iga trahvi põhisumma kindlaksmääramise etapis samu kordajaid rikkumise raskuse ja ühinemistasu raames kõigile ettevõtjatele, kes olid vaidlustatud otsuse adressaadid, siis puudub hageja seisukohal, et väidetavalt on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet, faktiline alus.

275 Eespool toodud kaalutlusi kogumis arvestades tuleb osaliselt asjakohatuse ja osaliselt põhjendamatuse tõttu tagasi lükata hageja need argumendid, mille ta esitas teise väite esimese osa toetuseks ning mis puudutavad proportsionaalsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumist.

Kergendavad asjaolud

276 Analüüsida tuleb teise väite kolmanda osa põhjendatust, kuna selle osa kohaselt ei võtnud komisjon hageja kasuks arvesse kergendavaid asjaolusid.

277 Sellega seoses ilmneb kohtupraktikast, et kui rikkumise panevad toime mitu ettevõtjat, siis tuleb uurida iga ettevõtja rikkumises osalemise suhtelist raskusastet (Euroopa Kohtu 16. detsembri 1975. aasta otsus liidetud kohtuasjades 40/73-48/73, 50/73, 54/73-56/73, 111/73, 113/73 ja 114/73: Suiker Unie jt *vs*. komisjon, EKL 1975, lk 1663, punkt 623, ja eespool punktis 90 viidatud kohtuotsus komisjon *vs*. Anic Partecipazioni, punkt 150), et kindlaks määrata, kas nende suhtes esineb raskendavaid või kergendavaid asjaolusid (Üldkohtu 9. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-220/00: Cheil Jedang *vs*. komisjon, EKL 2003, lk II-2473, punkt 165).

278 See järeldus tuleneb loogiliselt kriminaal- ja halduskaristuste individuaalsuse põhimõttest, mille kohaselt võib ettevõtjat karistada üksnes tegude eest, mida talle isiklikult ette heidetakse; nimetatud põhimõtet kohaldatakse kõigis haldusmenetlustes, mis võivad kaasa tuua karistuse ühenduse konkurentsinormide alusel (eespool punktis 277 viidatud kohtuotsus Cheil Jedang *vs*. komisjon, punkt 185; vt seoses trahvi määramisega Üldkohtu 13. detsembri 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-45/98

ja T-47/98: Krupp Thyssen Stainless ja Acciai speciali Terni *vs*. komisjon, EKL 2001, lk II-3757, punkt 63).

279 Selles osas tuleb märkida, et 2006. aasta suuniste punktides 28 ja 29 on ette nähtud, et trahvi põhisummat võidakse muuta teatavatel igale asjassepuutuvale ettevõtjale omastel raskendavatel ja kergendavatel asjaoludel.

280 Iseäranis on 2006. aasta suuniste punktis 29 toodud mitteammendav loetelu kergendavatest asjaoludest, mis võivad teatavatel tingimustel tuua endaga kaasa trahvi põhisumma vähendamise.

281 Tõesti ei ole selles loetelus võimalike arvesse võetavate kergendavate asjaolude raames viidatud küll ettevõtja passiivsele rollile. Siiski kuna 2006. aasta suuniste punktis 29 toodud loetelu ei ole ammendav, ei saa sellist oletust põhimõtteliselt välistada asjaolude hulgast, mis võivad endaga kaasa tuua trahvi põhisumma vähendamise.

282 Käesoleval juhul tuleb kõigepealt meenutada, et komisjon järeldas õigesti, et hageja osales rikkumises ajavahemikul 28. jaanuarist 1998 kuni 31. detsembrini 1998.

283 Edasi tugineb hageja võimalike kergendavate asjaolude raames sisuliselt esiteks sellele, et ta oli vähetähtis osaline ning järelikult oli tal rikkumises osalemises passiivne roll, ning teiseks asjaolule, et tegelikult ei viinud ta ellu kartelli eestvedajate sõlmitud konkurentsivastaseid kokkuleppeid.

– Hageja passiivne roll

284 Kohtupraktikast tuleneb, et rikkumise toimepanemisel ettevõtja passiivne roll eeldab, et asjaomane ettevõtja hoidis „madalat profiili", mida iseloomustab aktiivse osalemise puudumine konkurentsivastase kokkuleppe või kokkulepete väljatöötamise juures (eespool punktis 277 viidatud kohtuotsus Cheil Jedang *vs.* komisjon, punkt 167).

285 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib tegurite hulgas, mis tõendavad ettevõtja passiivset rolli kartellis, arvesse võtta tema märgatavalt juhuslikumat koosolekutel osalemist, võrreldes kartellikokkuleppe tavaliste pooltega (vt selle kohta Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-311/94: BPB de Eendracht *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1129, punkt 343), tema hilisemat tulekut rikkumise esemeks olevale turule, sõltumata tema osalemise kestusest (vt selle kohta Euroopa Kohtu 10. detsembri 1985. aasta otsus liidetud kohtuasjades 240/82-242/82, 261/82, 262/82, 268/82 ja 269/82: Stichting Sigarettenindustrie jt *vs.* komisjon, EKL 1985, lk 3831, punkt 100), või ka rikkumises osalenud kolmandate ettevõtjate esindajate poolt selle kohta tehtud sõnaselgete avalduste olemasolu (vt selle kohta Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-317/94: Weig *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-1235, punkt 264).

286 Sellegipoolest tuleb käesoleval juhul kõigepealt märkida, et vaidlustatud otsusest tuleneb, et kontaktid, millega hageja ei olnud seotud, leidsid erinevate kartelliosaliste vahel aset enne ja pärast 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikku koosolekut, selleks et seoses Hispaania, Portugali ja Prantsuse turgudega kooskõlastada oma jõupingutusi läbirääkimisteks 1998. aasta osas.

287 Nii järeldas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 172 nimelt, et „[…] 1997. aasta lõpus kontrollisid EKA, Finnish Chemicals ja Atochem oma müügimahtusid ja oma turuosasid Portugalis, Hispaanias ja Prantsusmaal. […]". Samuti toob komisjon

vaidlustatud otsuse põhjendustes 177–180 välja – tuginedes S-i (FC) märkmetele – jaanuaris, veebruaris ja märtsis 1998 S-i (EKA) ja S-i (FC) või L-i (Arkema France) ja S-i (FC) vahel peetud nelja telefonivestluse sisu, mille käigus – nagu komisjon järeldas vaidlustatud otsuse põhjenduses 181 – esiteks „[KONFIDENTSIAALNE]", ning teiseks „[KONFIDENTSIAALNE]".

288 Siiski leiab komisjon õigesti, et 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul vahetasid rikkumises osalejad – nende hulgas hageja – tundlikku teavet ning igal juhul püüdsid kindlaks määrata toodete hindasid ja omavahel jagada turuosad EMP erinevatel turgudel ning et järelikult on selle koosoleku eesmärk iseäranis raske konkurentsipiirang.

289 Nimelt ilmneb nii vaidlustatud otsusest kui komisjoni toimiku materjalidest, et seoses 1998. aastaga oli 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul peetud aruteludel otsustav roll läbirääkimistel Hispaania, Portugali ja Prantsuse turgudel tegutsevate kartelliosaliste, sealhulgas Aragonesase vahel, mis puudutab nende müügimahtude jagamist kõnealustel turgudel ning nende hinnapoliitikat Hispaania ja Portugali turul.

290 Lisaks ilmneb S-i märkmetest, et kuigi hageja osalemine 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul kujutas endast tema poolt kartellikoosolekul esimese osalemisena uut sündmust, on samuti tõsi, et see osalemine leidis aset selles tähenduses, et nagu ilmneb eespool punktides 230–233 toodud järeldustest, sekkus ja osales A. (Aragonesas) vaieldamatult – ja igal juhul teiste koosolekul osalejatega sarnasel tasemel – läbirääkimistel, mille eesmärk oli sõlmida konkurentsivastased kokkulepped kõigil kolmel Hispaania, Portugali ja Prantsuse turul. Seega kuigi hageja ei osalenud otseselt muudes kontaktides kartelliosalistega seoses 1998. aastaga, tuleb tõdeda, et

selle osalemise tunnusjooned ei ole ilmselt sellised, mis kinnitaksid, et hagejal oli selles tähtsusetu passiivne roll.

291 Lisaks tuleb märkida, et komisjoni toimikus asuvates dokumentides ega vaidlustatud otsuses ei sisaldu ühtegi sõnaselget avaldust, mis pärineks rikkumises osalenud kolmandast isikust ettevõtjalt ning millest võiks tuletada hageja passiivset rolli kartellis 1998. aasta jooksul.

292 Lisaks, kui oletada, et hageja kavatses tugineda kergendavale asjaolule, mis tuleneb ühe ettevõtja eespool punktis 285 viidatud kohtupraktika tähenduses hilisemast tulekust rikkumise esemeks olevale turule, siis on selline argument käesoleval juhul ilmselt asjakohatu. Nimelt kuigi, nagu on järeldatud eespool, hageja hakkas rikkumises osalema alles 28. jaanuaril 1998, samas kui vaidlustatud otsuse teiste adressaatide puhul sai see tulenevalt vaidlustatud otsusest alguse seevastu 21. septembril 1994, ei ilmne toimikumaterjalidest ega vaidlustatud otsusest, et ta tuli naatriumkloraadi turule hilinenult. Vastupidi nähtub vaidlustatud otsuse põhjendustest 25–33, et Aragonesase asutamisel 1992. aastal kuulus viimane Uralita kontserni keemiatoodete osakonda, mille tegevus oli seotud naatriumkloraadiga.

293 Samuti ei saa arvesse võtta ka Aragonesase viidet komisjoni varasemale otsustuspraktikale. Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et komisjonil on kaalutlusõigus trahvisummade kindlaksmääramisel, et suunata ettevõtjate käitumist konkurentsieeskirjade järgimisele (Üldkohtu 6. aprilli 1995. aasta otsus kohtuasjas T-150/89: Martinelli *vs.* komisjon, EKL 1995, lk II-1165, punkt 59; 11. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas T-49/95: Van Megen Sports *vs.* komisjon, EKL 1996, lk II-1799, punkt 53, ning 21. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas T-229/94: Deutsche Bahn *vs.* komisjon, EKL 1997, lk II-1689, punkt 127). Asjaolu, et komisjon on minevikus kohaldanud teatava suurusega trahve teatavat tüüpi rikkumistele, ei saa võtta võimalust seda taset

tõsta määruses nr 1/2003 märgitud piirides, kui see on vajalik ühenduse konkurentsipoliitika elluviimise tagamiseks (Euroopa Kohtu 7. juuni 1983. aasta otsus liidetud kohtuasjades 100/80-103/80: Musique Diffusion française jt *vs*. komisjon, EKL 1983, lk 1825, punkt 109; Üldkohtu 10. märtsi 1992. aasta otsus kohtuasjas T-12/89: Solvay *vs*. komisjon, EKL 1992, lk II-907, punkt 309, ja 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-304/94: Europa Carton *vs*. komisjon, EKL 1998, lk II-869, punkt 89). Ühenduse konkurentsieeskirjade tõhus kohaldamine eeldab vastupidi, et komisjon saaks igal ajal kohandada trahvide taset vastavalt selle poliitika vajadustele (eespool viidatud kohtuotsus Musique Diffusion française jt *vs*. komisjon, punkt 109, ja Üldkohtu 20. märtsi 2002. aasta otsus kohtuasjas T-23/99: LR AF 1998 *vs*. komisjon, EKL 2002, lk II-1705, punkt 237).

294 Igal juhul tuleb meenutada, et käesoleval juhul ning erinevalt teistest ettevõtjatest, kellele hageja viitas kui isikutele, kes tema arvates võisid kartellis osaleda, möönis hageja sõnaselgelt, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul, ning ei esitanud ühtegi tõendit selle kohta, et ta avaldas erimeelsust selle koosoleku konkurentsivastase eesmärgi suhtes.

295 Järelikult tuleb tagasi lükata hageja argument, et tal oli vähetähtsa osalisena kartellis 1998. aasta jooksul passiivne roll.

– Kokkulepete ellu viimata jätmine

296 Tuleb kontrollida, kas hageja välja toodud asjaolud võivad tõendada, et ajavahemikul, kui ta oli rikkumist kujutavate kokkulepetega seotud, nimelt ajavahemikus 28. jaanuarist 1998 kuni 31. detsembrini 1998, hoidus ta tegelikult nende täitmisest, käitudes turul konkureerivalt (vt selle kohta eespool punktis 103 viidatud kohtuotsus

Cimenteries CBR jt *vs.* komisjon, punktid 4872–4874, ning eespool punktis 277 viidatud kohtuotsus Cheil Jedang *vs.* komisjon, punkt 192).

297 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ei kujuta fakt, et ettevõtja, kelle osalemine konkurentidega sõlmitud hinnakokkuleppes on tuvastatud, ei käitu turul kooskõlas konkurentidega kokkulepituga, veel tingimata asjaolu, mida tuleks määratava trahvisumma kindlaksmääramisel lugeda kergendavaks. Ettevõtja, kes vaatamata konkurentidega sõlmitud kokkuleppele viib ellu enam-vähem sõltumatut turupoliitikat, võib kartelli üksnes enda kasuks ära kasutada (Üldkohtu 14. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas T-308/94: Cascades *vs.* komisjon, EKL 1998, lk II-925, punkt 230, ning eespool punktis 277 viidatud kohtuotsus Cheil Jedang *vs.* komisjon, punkt 190).

298 Käesoleval juhul piisab, kui märkida, et hageja esitatud tõenditest ei ole võimalik järeldada, et tema tegelik tegevus turul leevendas tuvastatud rikkumise konkurentsivastast mõju. Eeskätt väidab hageja käesoleva etteheite toetuseks, et koostööteatise kohaldamist taotlenud äriühingute avalduste mitmest lõigust ilmneb, et hageja ei järginud tegelikult väidetavaid kokkuleppeid, mis olid sõlmitud turu eestvedajate vahel.

299 Ainus lõik nendest avaldustest, millele viitab hageja ning mis võib toetada selle kontakti sisu, millel võis olla 1998. aasta suhtes mõju, on võetud EKA 2006. aasta avaldustest ning puudutab 14. oktoobri 1997. aasta Turu koosolekut EKA ja FC vahel, mille käigus pooled leppisid kokku „[KONFIDENTSIAALNE]". Siiski, nagu on juba tuvastatud eespool punktides 209–213, siis esiteks ilmneb üksnes selle avalduse sõnastusest, et EKA ja FC olid kokku leppinud jälgida teiste konkurentide reaktsiooni, kui kaks esimest tõstavad oma hindasid, ning teiseks ei saa välistada, et konkurentsiga

turul tegutsevate ettevõtjate käitumine on selline, et kui üks neist peaks kõnealusele turule konkurendi saabumise tõttu kaotama turuosa, oleks loomulik, et ta püüab leida kliente naaberturgudelt.

300 Lisaks tuleb tõdeda, et hageja märkis otseselt oma kirjalikes dokumentides, nagu on toodud eespool punktis 254, et kui Üldkohus peaks jõudma järeldusele, et ta osales kartellis, ei saa tema osalemise algus olla varasem 28. jaanuarist 1998 ning osalemine lõppes detsembris 1998. Siiski ei ole ta Üldkohtule esitanud ühtegi tõendit, mis kinnitaks, et ajavahemikus 28. jaanuarist 1998 kuni 31. detsembrini 1998 vältis ta turul konkureerides tegelikult nende kokkulepete kohaldamist. Sel eesmärgil hageja esitatud ainsad tõendid puudutavad üksnes tema klientidega Prantsusmaal, Portugalis ja Hispaanias seotud müügimahtusid aastatel 1999 ja 2000 ning tema poolt erinevatele klientidele Hispaanias ja Portugalis samadel aastatel kohaldatavaid hindasid.

301 Järelikult tuleb tagasi lükata argument, mis puudutab kokkulepete ellu viimata jätmist ajavahemikus, mil hageja osales rikkumises.

302 Eespool toodud kaalutlustest kogumis ilmneb, et nõustuda tuleb teise väitega osas, et vale on hageja toime pandud rikkumise kestus, nagu komisjon määras selle kindlaks hagejale määratava trahvi arvutamiseks. Ülejäänud osas tuleb teine väide tagasi lükata.

303 Kokkuvõttes tuleb osaliselt rahuldada vaidlustatud otsuse tühistamise nõue, niivõrd kui esiteks leidis komisjon selle artiklis 1, et hageja osales rikkumises ajavahemikus 16. detsembrist 1996 kuni 27. jaanuarini 1998 ning 1. jaanuarist 1999 kuni 9. veebruarini 2000, ning teiseks määras komisjon selle artiklis 2 trahvi suuruseks 9 900 000 eurot.

B – *Nõue muuta vaidlustatud otsuse artikleid 1 ja 2*

1. *Poolte argumendid*

304 Teise võimalusena palub hageja oma nõuete teises osas Üldkohtult juhul, kui tühistamise nõue jäetakse täielikult rahuldamata, muuta vaidlustatud otsuse artikleid 1 ja 2, et oluliselt vähendada talle määratud trahvi summat.

305 Komisjon vaidleb hageja nõuetele vastu.

2. *Üldkohtu hinnang*

306 Kohtupraktikast tuleneb, et asjaolu, et kui selliste väidete analüüsimisel, mis on esitatud liidu konkurentsieeskirjade rikkumise eest trahvi määrava komisjoni otsuse õiguspärasuse vaidlustamisel, on tuvastatud õigusvastasus, siis ei vabasta see Üldkohut kontrollimast, kas ta peab selle õigusvastasuse tagajärgi arvestades ning oma täielikku pädevust teostades muutma vaidlustatud otsust (vt selle kohta Üldkohtu 27. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-59/02: Archer Daniels Midland *vs.* komisjon, EKL 2006, lk II-3627, punkt 443).

307 Arvestades esiteks õigusvastasust, mis tuvastati hageja kõnealuses kartellis osalemise kestuse suhtes, ning seega eespool punktis 303 vaidlustatud otsuse osalise tühistamise

kohta tehtud Üldkohtu järeldusi, mida komisjon peab täielikult järgima käesoleva kohtuotsuse täitmisel, siis tuleb käesoleval juhul jätta rahuldamata hageja esitatud nõuded vaidlustatud otsuse muutmiseks.

308 Järelikult ei pea Üldkohus käesoleval juhul teostama oma täielikku pädevust, et muuta vaidlustatud otsuse artikli 2 punkti f.

Kohtukulud

309 Kodukorra artikli 87 lõike 3 alusel võib Üldkohus määrata kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda, kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole, osa teise poole kasuks.

310 Kuna käesoleval juhul saavutas hageja vaidlustatud otsuse osalise tühistamise peaaegu sellises ulatuses, nagu ta nõudis oma hagiavalduses, siis tuleb otsustada, et Üldkohus rahuldas kõnealuse hagiavalduse märkimisväärses osas.

311 Seega tuleb käesoleva juhtumi asjaolusid arvestades otsustada, et komisjonilt tuleb välja mõista kaks kolmandikku hageja kohtukuludest ning komisjoni kanda tuleb jätta pool tema enda kohtukuludest. Hageja kanda tuleb jätta üks kolmandik tema enda kohtukuludest ning hagejalt tuleb välja mõista pool komisjoni kohtukuludest.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (teine koda)

otsustab:

1. **Tühistada komisjoni 11. juuni 2008. aasta otsuse K(2008) 2626 (lõplik) [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (juhtum COMP/38.695 – Naatriumkloraat) artikli 1 punkt g osas, milles Euroopa Ühenduste Komisjon tuvastas Aragonesas Industrias y Energía, SAU poolse rikkumise ajavahemikes esiteks 16. detsembris 1996 kuni 27. jaanuarini 1998 ning teiseks 1. jaanuarist 1999 kuni 9. veebruarini 2000.**

2. **Tühistada otsuse K(2008) 2626 (lõplik) artikli 2 punkt f osas, milles määrati trahvisummaks 9 900 000 eurot.**

3. **Jätta hagi ülejäänud osas rahuldamata.**

4. **Jätta Aragonesas Industrias y Energía kanda üks kolmandik tema kohtukuludest ning mõista temalt välja pool komisjoni kohtukuludest.**

5. Jätta komisjoni kanda pool tema kohtukuludest ning mõista temalt välja kaks kolmandikku Aragonesas Industrias y Energía kohtukuludest.

Pelikánová Jürimäe Soldevila Fragoso

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 25. oktoobril 2011 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust ..... II - 7593

Menetlus ja poolte nõuded ..... II - 7604

Õiguslik käsitlus ..... II - 7605

A – Nõue tühistada vaidlustatud otsus ..... II - 7605

1. Esimene väide, mis puudutab õigusnormi rikkumisi ja hindamisvigu seoses sellega, et komisjon tuvastas, et hageja osales rikkumises ajavahemikus 16. detsembrist 1996 kuni 9. veebruarini 2000 ..... II - 7606

a) Poolte argumendid ..... II - 7606

b) Üldkohtu hinnang ..... II - 7622

Tõendamist puudutavad üldised kaalutlused ..... II - 7623

Tõendid, millele tugineti vaidlustatud otsuses seoses hageja osalemisega kõnealuses rikkumises ..... II - 7628

– Sissejuhatavad märkused ..... II - 7628

– Tõendid, millele komisjon algselt tugines vaidlustatud otsuses haldusmenetluse esialgse uurimise staadiumis ..... II - 7632

– Tõendid, millele komisjon sõnaselgelt tugines vaidlustatud otsuses haldusmenetluse võistleva menetluse staadiumi lõppedes ..... II - 7632

– Vaidlustatud otsuse põhjenduse 352 tõlgendus ..... II - 7634

– Järeldus, mis puudutab hageja puhul arvesse võetud tõendite tuvastamist seoses tema väidetava osalemisega kõnealuses rikkumises ..... II - 7645

Hageja puhul arvesse võetud tõendite tõenduslik väärtus ..... II - 7651

– Hageja kõnealuses rikkumises otsese osalemisega samast ajast pärinevad kirjalikud tõendid ..... II - 7651

– FC avaldused ja EKA avaldused ..... II - 7660

– Asjaolu, et hageja võttis omaks, et ta osales 28. jaanuari 1998. aasta ebaseaduslikul koosolekul ..... II - 7664

Selle tõendite kogumi täpsus ja ühilduvus, mille komisjon esitas selleks, et tõendada hageja osalemist kõnealuses rikkumises ..... II - 7667

2. Teine väide, mille kohaselt on komisjon hagejale määratud trahvisumma arvutamise staadiumis rikkunud õigusnorme ning teinud hindamisvigu .. II - 7674

Poolte argumendid ..... II - 7674

Üldkohtu hinnang ..... II - 7676

Proportsionaalsuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumine trahvi põhisumma arvutamise staadiumis ..... II - 7677

Kergendavad asjaolud ..... II - 7683

– Hageja passiivne roll ..... II - 7685

– Kokkulepete ellu viimata jätmine ..... II - 7688

B – Nõue muuta vaidlustatud otsuse artikleid 1 ja 2 ..... II - 7691

1. Poolte argumendid ..... II - 7691

2. Üldkohtu hinnang ..... II - 7691

Kohtukulud ..... II - 7692